บทที่ 9

แคนาดา : ภูมิภาคภูมิศาสตร์

จุดประสงค์

เมื่อเรียนจบบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. ระบุชื่อและกำหนดขอบเขตของภูมิภาคแคนาดาได้ถูกต้อง
2. อธิบายภูมิภาคซึ่งนำรายได้มากมาสู่ประเทศอย่างน้อย 2 ภูมิภาค ทั้งทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจ
3. อธิบายภูมิภาคที่จัดว่าเป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนักหนาแน่นที่สุดในประเทศ พร้อมกับยกเหตุผลทางกายภาพประกอบ
4. อธิบายภูมิภาคซึ่งนำรายได้จากการเกษตรมาสู่ประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทั้งทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจ
5. อธิบายเปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพของภูมิภาคต่าง ๆ ได้อย่างน้อย 4 ภูมิภาค
6. อธิบายเปรียบเทียบลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคต่าง ๆ ได้ โดยอ้างเหตุผลทางกายภาพประกอบ

ภูมิภาคภูมิศาสตร์

จากการพิจารณาลักษณะทางกายภาพและลักษณะเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกันแล้ว สามารถจำแนกภูมิภาคภูมิศาสตร์ในประเทศแคนาดา ออกได้เป็น 6 ภูมิภาค คือ แคนาดาอาร์กติก มณฑลภาคพื้นมหาสมุทร ควีเบคใต้ ออนตาริโอใต้ แพรรีแคนาดา และแคนาดาตะวันตก

แคนาดาอาร์กติก

ลักษณะทางกายภาพ

ได้แก่ ดินแดนทางตอนเหนือของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย หมู่เกาะอาร์กติก หินฐานธรณีแคนาดา และที่ลุ่มอาร์กติก เป็นบริเวณพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตหินเปลือกโลกที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด มีอากาศรุนแรง และมีการกระจายของประชากรเบาบาง

หินฐานธรณีแคนาดา เป็นดินแดนที่รูปร่างคล้ายเกือกม้า อยู่รอบอ่าวฮัดสัน มีเนื้อที่ประมาณ 1,850,000 ตารางไมล์ แผ่เข้าไปในสหรัฐอเมริกาทางตะวันตกและใต้ของทะเลสาบสุพีเรีย เดิมบริเวณนี้เต็มไปด้วยเทือกเขาสูงมากมาย แต่จากการกระทำของธารน้ำแข็งในสมัยโพลสไตซีน ได้เกิดการกัดเซาะสึกกร่อนกลายเป็นลักษณะภูมิประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขา หุบเขา มีลำธารและทะเลสาบมากมาย พื้นผิวมีความสูง 600-1,200 ฟุต เหนือระดับน้ำทะเลที่สูงที่รู้จักกันดีก็คือ เทือกเขาลอเรนเชียน (Laurentian Mountains อยู่เหนือเมืองมอนทรีล) และที่ราบสูงฮาลิเบอร์ตัน (Haliburton อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลออนตาริโอ)

หมู่เกาะอาร์กติก บางทีเรียกหมู่เกาะแคนาดา (Canadian Archipelago) มีเนื้อที่ประมาณ 549,000 ตารางไมล์ หมู่เกาะอาร์กติกมีอาณาเขตจากตะวันออกถึงตะวันตกเป็นระยะทาง 1,860 ไมล์ โดยเริ่มจากทางตอนใต้สุดของเกาะแบฟฟินไปจดถึงตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะแบงค์ และมีแนวจากเหนือมาใต้ โดยเริ่มจากระยะรุ้งประมาณ 61 องศาเหนือ ในเกาะแบฟฟิน จนถึงแหลมโคลัมเบีย (Cape Columbia) เป็นจุดเหนือสุดของแคนาดา อยู่ชายฝั่งด้านเหนือของเกาะเอลสเมียร์) ในระยะรุ้ง 82 องศาเหนือ นับเป็นระยะทางประมาณ 1,550 ไมล์ หมู่เกาะอาร์กติกตั้งอยู่ทางตอนเหนือของพื้นทวีปแคนาดา โดยมีอ่าวอะมุนด์เซน (Amundsen-Gulf), ช่องแคบดีส (Dease Strait), อ่าวบูเธีย (Gulf of Boothia), ช่องแคบฟอกซ์ (Foxe Channel), และช่องแคบฮัดสัน (Hudson Strait) กั้น และมีอ่าวแบฟฟิน (Baffin Bay) และช่องแคบเดวิส (Davis Strait) กั้นกับเกาะกรีนแลนด์ซึ่งอยู่ทางตะวันออก

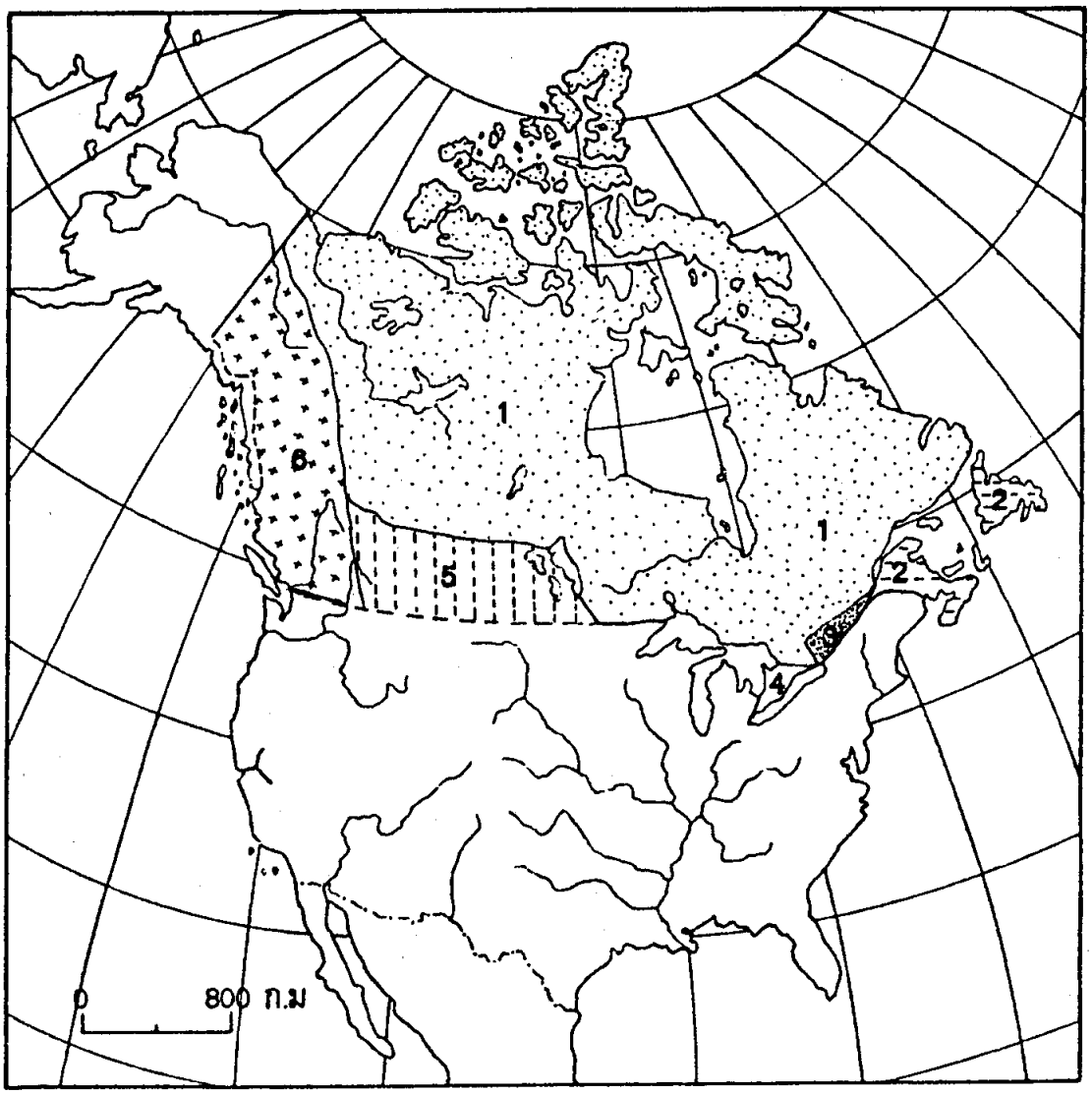

ภูมิภาคภูมิศาสตร์แคนาดา

1 แคนาดาอาร์กติก

2 มณฑลภาคพื้นมหาสมุทร

3 ควีเบคใต้

4 ออนตาริโอใต้

5 แพรรีแคนาดา

6 แคนาดาตะวันตก

หมู่เกาะอาร์กติก ประกอบไปด้วยหมู่เกาะควีน เอลิซาเบธ (Queen Elizabeth) ซึ่งเป็นหมู่เกาะตั้งอยู่ทางตอนเหนือและมีเกาะใหญ่น้อยเป็นฐานตั้งอยู่ทางตอนใต้ คือ เกาะแบฟฟิน, เกาะซัมเมอร์เซต (Somerset), เกาะปรินซ์ออฟเวลส์ (Prince of Wales), เกาะวิกตอเรีย (Victoria), และเกาะแบงค์ (Banks)

หมู่เกาะควีน เอลิซาเบธ มีน่านน้ำกั้นกับเกาะทางใต้ คือ ช่องแคบเมอเคลอร์ (M' Clure Strait) ช่องแคบไวเคาท์ เมลวิล (Viscount Melville Sound) และช่องแคบแลงคาสเตอร์ (Lancaster Sound) หมู่เกาะนี้ประกอบด้วยเกาะใหญ่ชื่อเกาะเอลสเมียร์ (Ellesmere) เกาะเดวอน (Devon) และ 2 หมู่เกาะเล็ก คือ หมู่เกาะปาร์รี (Parry) และหมู่เกาะสเฟอร์ดรัป (Sverdrup)

หมายเหตุ

หมู่เกาะปาร์รี ประกอบด้วยเกาะ ปรินส์ แพทริค (Prince Patrick), เมลวิล (Melville), แบเธอร์สต์ (Bathurst), บอร์เดน (Borden) และคอร์นวอลลิส (Cornwallis) ส่วนหมู่เกาะสเฟอร์ดรัป ประกอบด้วยเกาะต่าง ๆ ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกของเกาะเอลสเมียร์ ได้แก่ เกาะแอ็กเซล ไฮเบอร์ก (Axel Heiberg), เกาะเอลเลฟ ริงเนส (Ellef Ringness) และเกาะอามุนด์ ริงเนส (Amund Ringnes)

ลักษณะเด่นทางภูมิประเทศของหมู่เกาะอาร์กติก คือ เทือกเขามีแนวยาวจากเหนือลงใต้ จากลาบราดอร์ผ่านเกาะแบฟฟิน เดวอน เอลสเมียร์ และเกาะแอ็กเซลไฮเบอร์ก เทือกเขานี้บางแห่งมีความสูง 8,000-10,000 ฟุต จึงมีผลต่อภูมิอากาศ คือ เป็นตัวกั้นลมที่พัดผ่าน ดังปรากฏว่าแหลมบาค (Bache) ซึ่งอยู่ทางชายฝั่งตะวันออกของเกาะเอลสเมียร์ ในระยะละติจูดที่ 79 องศาเหนือ มีอุณหภูมิ 4 ฟ. แต่ที่แหลมยูรีกา (Eureka) ซึ่งอยู่ทางชายฝั่งตะวันตกในระยะละติจูด 80 องศาเหนือ มีอุณหภูมิ -4 ฟ. จำนวนน้ำฝนที่บาคเฉลี่ยตลอดปี 5-19 นิ้ว แต่ที่ยูรีกาเพียง 1.74 นิ้วเท่านั้น

ที่ลุ่มอาร์กติก ได้แก่ ที่ราบในหลายบริเวณ คือ

- ที่ราบชายฝั่งอาร์กติก คือ ที่ราบบริเวณมหาสมุทรอาร์กติก โดยทั่วไปสูงจากพื้นน้ำประมาณ 10 ฟุต แต่ที่เป็นหน้าผาอาจสูงถึง 50 ฟุต เป็นที่ราบมีแม่น้ำผ่านหลายสาย บริเวณนี้ปกคลุมด้วยชั้นดินเย็นแข็งคงที่ (permafrost) มีความหนาอย่างน้อย 1,000 ฟุต

- ที่ลุ่มแมคเคนซี เริ่มจากแม่น้ำสเลฟ จนถึงตะวันตกของทะเลสาบเกรตสเลฟ และชายฝั่งอาร์กติก พื้นที่สูงบริเวณลุ่มแม่น้ำสเลฟ มีความสูง 7,000 ฟุต แล้วลาดต่ำลงสู่อาร์กติกทางตอนเหนือของแม่น้ำนิฮันนิ (Nihanni) จะพบเทือกเขาแฟรงกลิน ซึ่งแบ่งที่ราบลุ่มแมคเคนซีออกเป็น 2 ส่วน ทางตะวันตกจะมีความกว้างประมาณ 20 ถึง 80 ไมล์ ขณะที่ส่วน

รูป9.1 : แคนนาดาอาร์กติก

ทางตะวันออกครอบคลุมดินแดนเกือบทั้งหมด ยกเว้นเนื้อที่ทางตะวันออกของแอ่งที่ราบระบายน้ำของทะเลสาบเกรตแบร์ ยอดสูงสุดของเทือกเขาแฟรงกลินชื่อคลาร์ค (Clark) มีความสูงระหว่าง 3,000 ถึง 4,000 ฟุต

- ที่ลุ่มอ่าวฮัดสันและอ่าวเจมส์ อยู่ทางตะวันออกและทางใต้ของอ่าวฮัดสันระหว่างแม่น้ำมูส (Moose) ในมณฑลออนตาริโอ และแม่น้ำเชอร์ชิลล์ ในมณฑลมานิโตบา ประกอบด้วยหินชั้น จึงไม่จัดอยู่ในหินฐานธรณีแคนาดา ทางตอนเหนือของแม่น้ำเชอร์ชิลล์จะพบหินในยุคพรีแคมเบรียนอยู่ภายใต้สิ่งทับถมจากตะกอนธารน้ำแข็งและทะเล บริเวณนี้มีแม่น้ำผ่านหลายสาย เป็นที่มีการระบายน้ำไม่ดี

ลักษณะอากาศที่พบในแคนาดาเหนือนี้ส่วนใหญ่อยู่ใน 3 รูปแบบ คือ ทุนดรา หนาวกึ่งขั้วโลก และชื้นภาคพื้นทวีปที่มีฤดูร้อนสั้นอยู่ทางตอนใต้ พืชพรรณธรรมชาติจึงปรากฏในประเภททุนดรา ป่าไม้ไม่ผลัดใบเนื้ออ่อน (ป่าสน) ป่าไม้ผสมและป่าไม้ผลัดใบกว้าง ป่าเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้คือ ป่าไม้สน

ภูมิภาคนี้เป็นแหล่งสำรองของแร่เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ปิโตรเลียม เหล็ก ทองแดง และยูเรเนียม

ในด้านการตั้งถิ่นฐาน ภูมิภาคนี้มีการกระจายอย่างเบาบาง เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของพวกอินเดียนแดงและพวกเอสกิโม พวกอินเดียนแดงมีประมาณ 7,500 คน ส่วนมากอยู่บริเวณที่ราบปากแม่น้ำแมคเคนซี มีชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ชิปิวยัน (Chipewyan), บีเวอร์ (Beaver), ซิกานี (Sekani), เยลโลไนฟ์ (Yellowknife), ดอกริบ (Dogrib) นอกจากนี้ยังอยู่ตามลุ่มแม่น้ำเกรตเวล (Great Whale) และคาบสมุทรอันกาวา ส่วนพวกเอสกิโมอยู่บริเวณชายฝั่งอาร์กติก ตามพรมแดนอะแลสกา-ยูคอน หมู่เกาะอาร์กติกทางตอนใต้ เกาะในอ่าวฮัดสัน และอ่าวเจมส์ ในดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือและตอนเหนือของมณฑลควีเบค มีจำนวนประมาณ 5,400 คน มีชาติพันธุ์ใหญ่ ๆ เช่น คอตซีบู (Kotzebue), นูนะตักมิอุท (Nunatagmiut), แอกโกมิอุท (Aggomiut), ทาฮักมิอุท (Tahagmiut) เป็นต้น ดินแดนที่มีกลุ่มชนตั้งหลักแหล่งอยู่ค่อนข้างมาก ได้แก่ เมืองทิมมินส์ (Timmins, ออนตาริโอ), รูไอน์ (Rouyn, ควีเบค), ฟลินฟลอน (Flin Flon, มานิโตบา), อินูวิค (Inuvik, ดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือ) เป็นต้น

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของภูมิภาคแคนาดาอาร์กติกขึ้นอยู่กับ

- **การค้าขนสัตว์** (Fur Trade) เดิมพวกเอสกิโมและอินเดียนแดงล่าสัตว์และดักสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหารและเอาหนังสัตว์มาทำเครื่องนุ่งห่มและพาหนะ แต่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการค้าขนสัตว์ ซึ่งได้เริ่มเกิดขึ้นเมื่อราวคริสตศตวรรษที่ 17 เมื่อมีนักสำรวจและบริษัทอ่าวฮัดสันได้มาตั้งอยู่ สัตว์ที่ให้ขนสัตว์มีมากชนิด เช่น สุนัขจิ้งจอก (Blue, red, white fox), มิงค์ (mink), ชะมด (muskrat), บีเวอร์ (beaver), มาร์เตน (marten), ลินซ์ (lynx),เออร์มิน (ermine), นาก (otter), หมี (bear), สุนัขป่า (wolf) ปัจจุบันสัตว์เหล่านี้ถูกดักจับจนมีจำนวนลดน้อยลง จึงต้องมีการทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ (fur farm) กล่าวกันว่า ในมณฑลออนตาริโอ มีฟาร์มขนสัตว์หลายร้อยแห่ง และเลี้ยงมิงค์เสียเป็นส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 90

- **การเก็บผลผลิตจากป่าและการป่าไม้** เนื้อที่ป่าปกคลุมมากประมาณ 1.5 ล้านตารางไมล์ หรือมากกว่าร้อยละ 40 ของเนื้อที่ประเทศ พบมากในมณฑลควีเบคและออนตาริโอ ป่าซึ่งมีไม้เนื้ออ่อนให้ประโยชน์เป็นวัตถุดิบใช้ทำเยื่อไม้และกระดาษ มณฑลควีเบคผลิตได้มากกว่า 1/3 ของผลผลิตทั่วประเทศ

- **การประมงทะเล** มีการประมงน้ำลึกในบริเวณกรีนแลนด์-ลาบราดอร์ การประมงทำในฤดูร้อนถึงต้นฤดูหนาว ปลาที่จับได้ ได้แก่ ปลาคอด และฮาลิบัท และมีการล่าปลาวาฬด้วย

- **เกษตรกรรม** ทำกันในเนื้อที่จำกัด เพราะดินจัดอยู่ในกลุ่มสโปโดซอลเป็นดินไม่อุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังเป็นชั้นดินเย็นแข็งตัวอีกด้วย การระบายน้ำไม่ดี ลักษณะอากาศไม่ส่งเสริมการเกษตร คือ มีฤดูร้อนสั้นมาก ประมาณ 40 วันเท่านั้น การเพาะปลูกมักทำแถบลุ่มแม่น้ำแมคเคนซีและพีซ ชายฝั่งลาบราดอร์และลุ่มแม่น้ำสะเกอเนย์ (Saguenay) ในควีเบคใต้ มีการปลูกข้าวโอ๊ตและผักต่าง ๆ ได้แก่ บรอคคอลี (brocoli), แรดิช (radish), เทอร์นิพ (turnip), ผักกาดสลัด (lettuce) และมันฝรั่ง (potato) ปัจจุบันรัฐบาลแคนาดาได้จัดตั้งที่นาทำการทดลอง (experimental farm) การเพาะปลูกที่เมืองฟอร์ต ซิมส์สัน (Ft. Simpson, ละติจูด 62 องศาเหนือ)

การทำเหมืองแร่ นอกจากหินฐานธรณีแคนาดาอุดมด้วยทรัพยากรแร่ธาตุหลายชนิด เช่น เหล็ก ทองแดง นิกเกิล ใยหิน เงิน เรเดียมแล้ว หมู่เกาะอาร์กติกยังเป็นบริเวณที่คาดว่าเป็นแหล่งสำรองของทรัพยากรแร่สำคัญ เช่น ถ่านหิน เหล็ก และปิโตรเลียม โดยเฉพาะปิโตรเลียมจากการสำรวจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา พบว่า มีแหล่งน้ำมันจำนวนน่าพอใจอยู่ในหมู่เกาะควีนเอลิซาเบธ ส่วนดินแดนทางตะวันตกของหินฐานธรณีแคนาดาก็ปรากฏพบปิโตรเลียม ลุ่มแม่น้ำแมคเคนซี เรเดียม-เงิน พบริมอ่าวเอโค (Echo ริมทะเลสาบเกรตแบร์) และยูเรเนียมพบบริเวณทะเลสาบอะธาบัสกา

มณฑลภาคพื้นมหาสมุทร

ลักษณะทางกายภาพ

หมายถึง มณฑลทางตะวันออกที่มีอาณาเขตจดมหาสมุทรแอตแลนติก ประกอบไปด้วยมณฑลโนวาสโกเชีย นิวบรันสวิค และเกาะปรินซ์ เอ็ดเวิร์ด ซึ่งบางทีอาจเรียกว่ามณฑลแอตแลนติก (The Atlantic Provinces) ก็ได้ แต่ในปัจจุบันได้ขยายรวมเกาะนิวฟันด์แลนด์ให้เข้าอยู่ในพื้นที่มณฑลภาคพื้นมหาสมุทรด้วย (แต่ไม่นับรวมลาบราดอร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลนิวฟันด์แลนด์) ภูมิภาคนี้กำหนดได้ว่า เป็นพื้นที่ในรอยคดโค้งของหินเก่าในมหายุค

พาลีโอโซอิก ซึ่งเป็นเขตแดนกั้นขอบทางใต้สุดของหินฐานธรณีแคนาดา บรรดาหินซึ่งได้ถูกอัดตัวอย่างแรง และบางตอนแปรสภาพไปแล้ว เกิดขึ้นโดยสารตกตะกอนในลักษณะของธรณีแอ่นตัว ทำให้เกิดลักษณะพื้นที่เป็นสันเขาและหุบเขา มีแนวจากตะวันออกเฉียงเหนือมาสู่ตะวันตกเฉียงใต้ ดังจะพบแนวเทือกเขาแอปปะเลเชียน ซึ่งเริ่มมาจากเกาะนิวฟันด์แลนด์ มีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องมาจากการกระทำของธารน้ำแข็งในสมัยไพลสโตซีน ทำให้ผิวพื้นบางตอนหยาบขรุขระ บางตอนมีลักษณะคล้ายรอยไถครูด

ภูมิภาคนี้มีภูมิอากาศ 2 รูปแบบ คือ ดินแดนทางตอนเหนือ เช่น เกาะนิวฟันด์แลนด์ มีภูมิอากาศแบบหนาวกึ่งขั้วโลก แต่ดินแดนทางตอนใต้เป็นแบบชื้นภาคพื้นทวีปที่มีฤดูร้อนสั้น ด้วยอิทธิพลจากกระแสน้ำเย็นลาบราดอร์ที่ไหลเลียบชายฝั่ง จึงทำให้มีลักษณะอากาศในฤดูหนาว

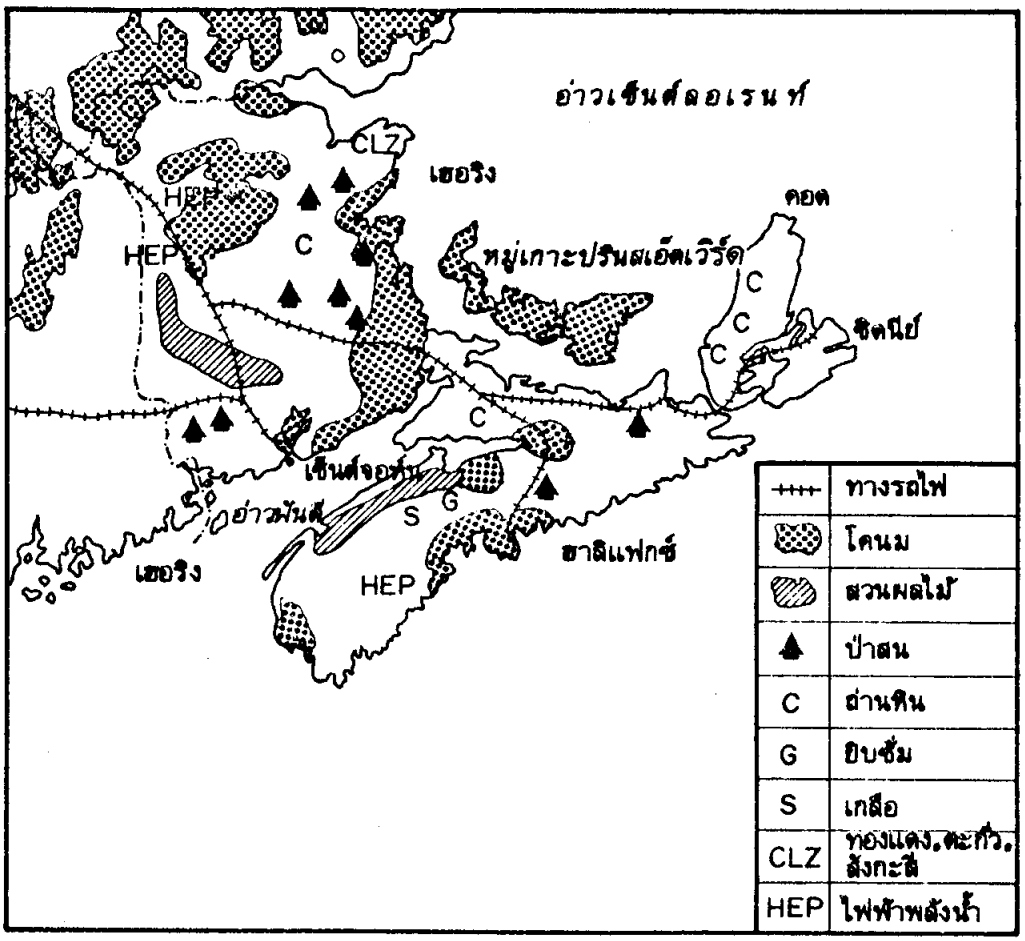

รูป 9.2 : แหล่งทรัพยากรในเมณฑลภาคพื้นมหาสมุทร

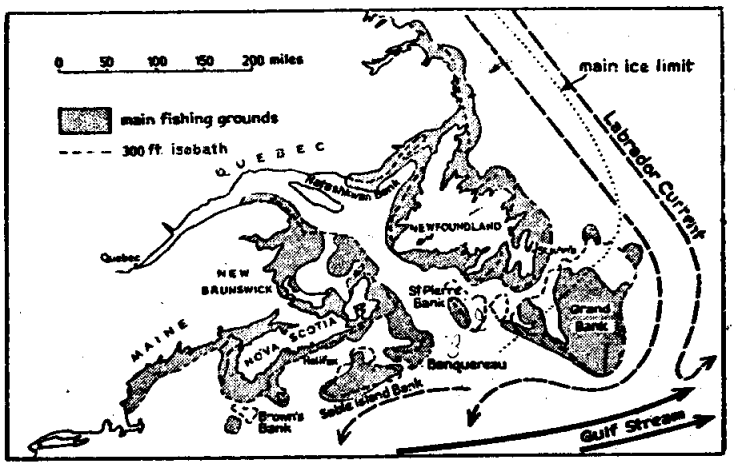

รูป9.3 : แหล่งประมงทะเล

หนาวจัด มีอุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็งถึง 4 หรือ 5 เดือน ในฤดูร้อนอากาศหนาวเย็น การกระจายของหยาดน้ำฟ้าเฉลี่ยตลอดปี 35-55 นิ้ว

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การประมงทะเล เป็นอาชีพหลัก ทั้งนี้ เนื่องจากมีไหล่ทวีปกว้าง ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการสะสมตกตะกอนของแพเศษหินธารน้ำแข็งที่มาจากธารน้ำแข็งทวีป แหล่งประมงทะเลสำคัญ ได้แก่ บริเวณชายฝั่งแกรนด์แบงค์ (Grand Banks) ของเกาะนิวฟันด์แลนด์ มีอาณาเขตกว้างกว่า 400,000 ตารางไมล์ ส่วนพื้นที่ทำการประมงแห่งอื่น ๆ ได้แก่ เซนต์ ปิแอร์ (St.Pierre), บังเกอโร (Banquereau), เซเบิลไอร์แลนด์ (Sable Island), เบราวน์ (Brown), เนตัชควัน (Natashkwan) บรรดาไหล่ทวีปเหล่านี้มีความลึกไม่ถึง 600 ฟุต และอยู่ในส่วนของมหาสมุทรที่เป็นที่ไหลผ่านของกระแสน้ำอุ่นกัลฟสตรีม และกระแสน้ำเย็นลาบราดอร์ จึงอุดมด้วยแพลงก์ตอน ซึ่งมีสัตว์และพืชส่วนใหญ่ของปลาที่จับเพื่อการค้า ได้แก่ ปลาคอด และฮาลิบัท เฮอริง และกุ้ง (การจับกุ้งขึ้นอยู่กับการจับปลาคอด โดยใช้หัวของมันเป็นเหยื่อล่อดัก) เมืองเซนต์จอนส์ (St.John's) ฮาลิแฟกซ์ (Halifax) ลูเนนเบิร์ก (Lunenburg) นับเป็นเมืองท่าสำคัญทางการประมง มีกองเรือใบและเรือลากอวนที่ใช้เครื่องดีเซลทันสมัยชุมนุมอยู่ นอกจากนี้ มีการเลี้ยงหอยมัลเปด (Mulpeques oysters) ในฟาร์มในเขตอ่าวมัลเปดของเกาะปรินซ์เอ็ดเวิร์ด ซึ่งเป็นสินค้าที่ส่งไปขายอย่างแพร่หลาย ทั้งในตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศอีกด้วย

หมายเหตุ

การประมงทะเลในภูมิภาคนี้กำลังประสบปัญหา เนื่องจากตลาดลูกค้ารายใหญ่รับซื้อสินค้าปลาสดหรือปลาแช่เย็น คือ ดินแดนตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกาก็อุดมด้วยทรัพยากรสัตว์น้ำเหมือนกัน ดังนั้น ในปัจจุบันจึงได้เก็บปลาไว้ตากแห้งประมาณ 20% ของจำนวนที่จับได้ และส่งออกไปขายในดินแดนไกล ๆ เช่น ในย่านทะเลแคริบเบียน และทวีปอเมริกาใต้

การป่าไม้ ในภูมิภาคนี้มีป่าไม้จำนวนมาก ปกคลุมเนื้อที่ประมาณ 70% จัดอยู่ในชนิดป่าไม้เนื้ออ่อนเป็นส่วนใหญ่ เช่น สปรูซ และบัลซัม เป็นต้น ซึ่งขึ้นเจริญเติบโตเต็มพื้นที่ในทันทีที่แผ่นน้ำแข็งอันสุดท้ายได้ละลายหมดไป แต่ก็มีบีช, เฮมลอค และเมเปิล ขึ้นอยู่ในหุบเขาอันชุ่มชื้น ป่าไม้เหล่านี้ได้ช่วยส่งเสริมกิจกรรมอุตสาหกรรมทำไม้ให้เจริญก้าวหน้า

เกษตรกรรม นอกจากการเก็บลูกเบอรีป่าแล้ว ได้มีการเพาะปลูกในบริเวณ เนื้อดินที่อำนวยต่อการเพาะปลูกได้ ในภูมิภาคนี้ ได้แก่ เนื้อดินที่พัฒนามาจากหินปูน ในยุคไทรแอสสิก และดินสอพอง ในบริเวณที่มีการทับถมตามลำแม่น้ำสายใหญ่ เช่น แม่น้ำเซนต์จอห์น และสิ่งทับถมในทะเลสาบ ในบริเวณแอ่งทะเลสาบดั้งเดิม แต่เนื่องจากอากาศหนาวเย็นและชื้นมาก จึงเหมาะแก่การปลูกพืชได้น้อยชนิด ข้าวโอ๊ตเป็นพืชสำคัญปลูกมากในมณฑลโนวาสโกเชีย และนิวบรันสวิค ถึงร้อยละ 90 ของพื้นที่ที่ใช้ทำการเพาะปลูกได้ และร้อยละ 70 ของพื้นที่ในมณฑลเกาะปรินซ์ เอ็ดเวิร์ด ใช้เป็นทั้งอาหารของคนและของสัตว์ นอกจากนี้ ก็มีหญ้าเฮย์ มันฝรั่ง ซึ่งปลูกมากในเกาะปรินซ์ เอ็ดเวิร์ด และลุ่มแม่น้ำเซนต์จอห์น บัควีท (buck-wheat ใช้เลี้ยงสัตว์) ขึ้นงอกงามดีตามพื้นที่ริมอ่าวชาเลอร์ (Chaleur) แต่มีพืชการค้าสำคัญชนิดหนึ่งคือ แอปเปิล ปลูกมากในบริเวณลุ่มแม่น้ำแอนนาโปลิส (Annapolis) ซึ่งอยู่ริมอ่าวฟันดี (Fundy) ในมณฑลโนวาสโกเชีย พื้นที่นี้สามารถผลิตแอปเปิลได้ปริมาณถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนแอปเปิลที่ผลิตได้ทั้งหมดในประเทศ แต่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับการขนส่งและการหาตลาดส่งออก เนื่องจากอยู่ในระยะทางไกลมาก นอกจากนี้มีการเลี้ยงสัตว์ เช่น โคนม และสัตว์ปีก

การทำฟาร์มขนสัตว์ แม้ว่า ปริมาณที่ผลิตได้จะเป็นเพียงร้อยละ 6 ของมูลค่าขนสัตว์ที่แคนาดาผลิตได้ทั้งหมด และประมาณร้อยละ 7 ของมูลค่าขนสัตว์ตามคอกทั้งหมด แต่การทำฟาร์มขนสัตว์ก็นับว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของภูมิภาคมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมณฑลโนวาสโกเชียและนิวฟันด์แลนด์

การทำเหมืองแร่ แหล่งทรัพยากรแร่ธาตุในภูมิภาคนี้มีอยู่อย่างจำกัด แต่มณฑล

โนวาสโกเชียมีชื่อเสียงในด้านผลิตแร่ถ่านหิน มีแหล่งถ่านหินบิทูมินัส 4 แหล่ง กระจายอยู่ระหว่างเมืองซิดนีย์ บนเกาะเคปบริตัน, เมืองพิคตู (Pictou) และเมืองสเตลลาร์ตัน (Stellarton) ชั้นที่มีถ่านหินอยู่มีความหนาถึง 12,000 ฟุต อยู่ลึกลงไปทางตะวันออกเฉียงเหนือเข้าไปใต้มหาสมุทร การขุดในชั้นต้นได้ขุดลึกเลยจากฝั่งออกไปถึง 2 ไมล์ แต่แล้วก็ต้องเลิกขุดเพราะทนน้ำท่วมไม่ไหว ชั้นบนของถ่านหินประกอบไปด้วยถ่านหินชนิดบิทูมินัส ซึ่งมีคุณภาพในการใช้ทำเชื้อเพลิงหุงต้มได้ดี แล้วยังนำมาใช้เป็นถ่านโค๊กในอุตสาหกรรมเหล็กกล้าในเมืองซิดนีย์และนิวกลาสโกว์อีก เมื่อเหลือใช้จึงส่งเป็นสินค้าออกไปยังดินแดนใกล้เคียง แร่ยิบซัมมีแหล่งผลิตบริเวณชายฝั่งตอนเหนือของอ่าวฟันดี ส่งไปขายยังสหรัฐอเมริกา สินแร่เหล็ก มีอยู่ใกล้กับเมืองวาบานา (Wabana) บนเกาะเบลล์ (Bell อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะนิวฟันด์แลนด์) ประมาณ 1 ใน 3 ส่งไปเมืองซิดนีย์ และส่วนที่เหลือเป็นแร่สินค้าออกส่งไปสหราชอาณาจักรและเยอรมนี ส่วนแร่อื่น ๆ เช่น ตะกั่ว สังกะสี ทองแดง ทองคำ เงิน พบกระจายตัวเป็นหย่อม ๆ มีการถลุงแยกแร่ที่ใช้ทำแร่โลหะผสมเหล็กสำหรับอุตสาหกรรมเหล็กกล้า เช่น ทังสเตน พลวง และแมงกานีส

อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมในเขตนี้ขึ้นอยู่กับผลิตผลจากป่าไม้และทะเลเป็นส่วนใหญ่ มีอุตสาหกรรมทำกระดาษ เยื่อไม้ ปลากระป๋อง นอกจากนี้ มีอุตสาหกรรมถลุงเหล็กและผลิตเหล็กกล้า ทอผ้าขนสัตว์ เชื้อเพลิงที่ใช้ได้จากไฟฟ้าพลังน้ำจากแก่งน้ำตกในบริเวณลุ่มแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์และสาขา และจากถ่านหิน

เขตอุตสาหกรรมสำคัญ นอกจากพบในมณฑลนิวบรันสวิค (เมืองเซนต์จอห์น) แล้วยังพบอีกในมณฑลโนวาสโกเชียแถบเมืองซิดนีย์ และเมืองนิวกลาสโกว์ อุตสาหกรรมในเขตนี้ยากที่จะขยายออก ทั้งนี้เพราะอยู่ไกลจากแหล่งชุมชน และตลาดการค้าของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาต่อการส่งออกไปขายยังแหล่งประชาชนหนาแน่นในดินแดนนิวอิงแลนด์ และแอตแลนติกกลางของสหรัฐอเมริกาอีก เนื่องด้วยอัตราภาษีสินค้าขาเข้าที่ตั้งไว้สูงมาก

ประชากรและเมืองสำคัญ

ภูมิภาคนี้มีเนื้อที่ประมาณ 51,963 ตารางไมล์ต่อประชากรเกือบ 2 ล้านคน ประชากรจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งจัดเป็นพวกชนบท ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองใหญ่และสำคัญ คือ

แฮลิแฟกซ์ (Halifax) เป็นเมืองหลวงและเมืองท่าสำคัญของมณฑลโนวาสโกเชีย ซึ่งปราศจากน้ำแข็งตลอดปี ส่งไม้ ปลา และแอปเปิล นอกจากนี้ ยังเป็นเมืองอุตสาหกรรมต่อเรือ

สร้างเครื่องบิน ปลากระป๋อง และเป็นเมืองเริ่มต้นเส้นทางรถไฟสายคาเนเดียนเนชั่นแนล

เฟรเดอริกตัน (Frederiction) เมืองหลวงของมณฑลนิวบรันสวิค ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเซนต์จอห์นตอนกลาง

เซนต์จอห์น (Saint John) เมืองท่าสำคัญของมณฑลนิวบรันสวิค เป็นเมืองอุตสาหกรรมต่อเรือ กระดาษ และเยื่อไม้ น้ำตาล

ชาร์ลอตเทาน์ (Charlottetown) เมืองหลวงของมณฑลเกาะปรินซ์เอ็ดเวิร์ด ตั้งอยู่ทางตอนใต้ริมช่องแคบนอร์ธัมเบอแลนด์

ซิดนีย์ (Sydney) เมืองอุตสาหกรรมผลิตเหล็กกล้าของมณฑลโนวาสโกเชีย

เกาะนิวฟันด์แลนด์ เป็นเกาะอยู่ในอ่าวเซนต์ลอเรนซ์ พบโดยจอห์น คาบอต ใน พ.ศ. 2040 (ค.ศ. 1497) มีเนื้อที่ประมาณ 43,359 ตารางไมล์ อยู่ห่างจากดินแดนบนพื้นทวีปโดยมีช่องแคบเบลล์ไอซ์ กั้นทางตอนเหนือ และช่องแคบคาบอต (Cabot) กั้นทางตอนใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ระดับสูง 1,000 ฟุต มีแนวจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือมายังทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีแม่น้ำสายสั้น ๆ, ทะเลสาบ และมีลักษณะชายฝั่งทะเลเป็นฟยอร์ด เป็นดินแดนที่เด่นทางด้านการประมง และนอกจากนี้ ยังอุดมด้วยแร่เหล็ก (พบที่เกาะเบลล์) ทองแดง, ยิบซัม, ตะกั่ว, สังกะสี และถ่านหิน พบโดยทั่วไปบนเกาะประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่เป็นป่าไม้เนื้ออ่อน พบมากตามลุ่มแม่น้ำเอกซพลอยส์ (Exploits) และกานเดอร์ (Gander) และเนื่องจากฝนตกชุกและมีทะเลสาบมากจึงทำให้มีไฟฟ้าพลังน้ำใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมกระดาษและเยื่อไม้มาก การเกษตรทำกันในขีดจำกัด มีการเพาะปลูกมันฝรั่ง กระหล่ำปลี และเลี้ยงโคนม ตามชายฝั่งตะวันตกเฉียงใต้และด้านใต้ ผลผลิตสำคัญ ได้แก่ ปลา, ไม้เนื้ออ่อน, ทองแดง และยิบซัม

เมืองสำคัญ ได้แก่ เซนต์จอห์นส์ (St.John's) เป็นเมืองหลวงและเมืองท่า ตั้งอยู่ชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ได้ชื่อว่าเป็น The Fish City ส่งปลาแห้งไปยังดินแดนในยุโรปใต้และอเมริกาใต้และดินแดนภายในทวีป เมืองคอร์เนอร์บรุค (Corner Brook) ตั้งอยู่ทางตะวันตก เป็นเมืองใหญ่ที่ 2 และเป็นเมืองท่าริมอ่าวปากแม่น้ำฮัมเบอร์ (Hamber)

หมายเหตุ

มณฑลนิวฟันด์แลนด์ ได้แก่ เกาะนิวฟันด์แลนด์ และดินแดนทางตะวันออกของคาบสมุทรลาบราดอร์ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 110,000 ตารางไมล์ มีพลเมือง 568,349 คน ซึ่งเกือบครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเกาะนิวฟันด์แลนด์ชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้

ควีเบคใต้ (Southern Quebec) หรือลุ่มแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ตอนล่าง (Lower St. Lawrence Valley)

ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิภาคนี้มีเนื้อที่แคบ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมตอนกลางเป็นแอ่งยาวประมาณ 300 ไมล์ มีภูเขาในระบบของเทือกเขาแอปปะเลเชียน คือ โนเตรอะดาม (Notre Dame) และชิคชอค (Shickshock) อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ มีขอบของหินฐานธรณีแคนาดาอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือ และมีแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ไหลผ่านตอนกลาง พื้นที่แอ่งตอนกลางเป็นพื้นที่ราบมีระดับยกขึ้นสูงกว่าพื้นที่ทั่ว ๆ ไป เป็นผืนเล็ก ๆ ซึ่งเกิดจากสิ่งทับถมในทะเลสาบและลุ่มแม่น้ำในสมัยธารน้ำแข็ง และการยกตัวของเปลือกโลกหลังสมัยธารน้ำแข็ง พื้นที่นี้มีความกว้างมากทางตะวันตกเฉียงใต้ คือ ประมาณ 70 ไมล์ แถบเมืองมอนทรีล และลดน้อยลงเหลือประมาณ 20 ไมล์ บริเวณใกล้เมืองควีเบคและเกาะอิล ดอร์ลีออง (Ile d' Orleans) พื้นที่ราบลุ่มในภูมิภาคนี้อยู่ในเขตของชะวากทะเล (estuary) ซึ่งมีแม่น้ำหลายสายไหลลงสู่ เช่น แม่น้ำสะเกอเนย์ (Saguenay) จาคส์ คาร์ติเอ (Jacques Cartier) เซนต์ มอริส (St.Maurice) และออตตาวา (Ottawa) ภูมิภาคนี้มีลักษณะเป็นแคนาดาฝรั่งเศส ประชาชนผู้ตั้งถิ่นฐานอยู่มีวัฒนธรรมแบบชาวฝรั่งเศส ทั้งนี้เพราะอดีตเป็นบริเวณที่ผู้อพยพชาวฝรั่งเศสได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ตามแนวแม่น้ำ และบ้างก็ตั้งรกรากลึกเข้าไปในพื้นที่สูงภายใน ทั้งนี้ โดยจากการเข้ามาสำรวจและการค้าขนสัตว์

ลักษณะอากาศ เป็นชนิดภาคพื้นทวีปที่มีฤดูหนาวยาวนาน อุณหภูมิในเดือนที่หนาวที่สุด -14°ฟ. แต่ในบางแห่งถึง -30°ฟ. น้ำค้างแข็งเริ่มจากเดือนกันยายนถึงเมษายน หรืออาจจะล่าถึงเดือนพฤษภาคม พืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เนื้ออ่อนและป่าผสม

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรรม เดิมอยู่ในลักษณะเพื่อยังชีพ แต่ได้กลายเป็นกิจกรรมเพื่อการค้า อาชีพพิเศษเฉพาะอย่างที่แพร่ไปอย่างกว้างขวางคือ การเลี้ยงโคนม ซึ่งอาศัยหญ้าเฮย์ และข้าวโพดในท้องถิ่นเป็นอาหารตลอดฤดูหนาวอันยาวนาน โคพันธุ์ไอร์เชียร์ (Ayrshire) และโฮลสไตน์ (Holstein) นับว่า มีชื่อเสียงในฐานะให้ปริมาณน้ำนมสูง เป็นวัตถุดิบที่ป้อนอุตสาหกรรมเนยแข็ง ในขณะเดียวกันมีการเลี้ยงโคพันธุ์เจอร์ซีย์ (Jerseys) และเกอร์นซีย์ (Guernseys) ซึ่งในน้ำนมมีปริมาณไขมันมาก เพมาะแก่การทำเนยเหลว ควีเบคมีชื่อเสียงในการผลิตเนย ผลิตได้มากกว่า 1 ใน 3 ของผลผลิตในประเทศ นอกจากนี้ มีการปลูกพืชตระกูลถั่วและหญ้า ปลูกข้าวโอ๊ต

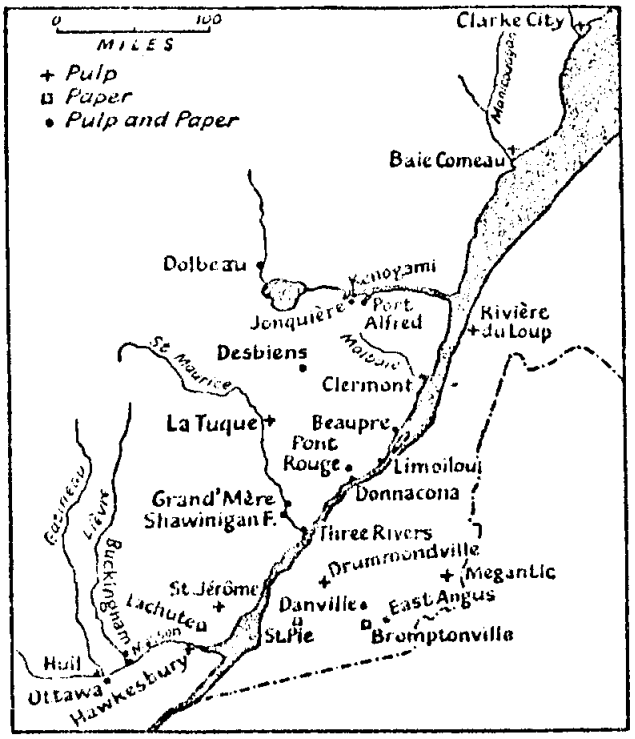

รูป 9.4 : ที่ตั้งโรงงานผลิตเยื่อกระดาษ
และกระดาษ

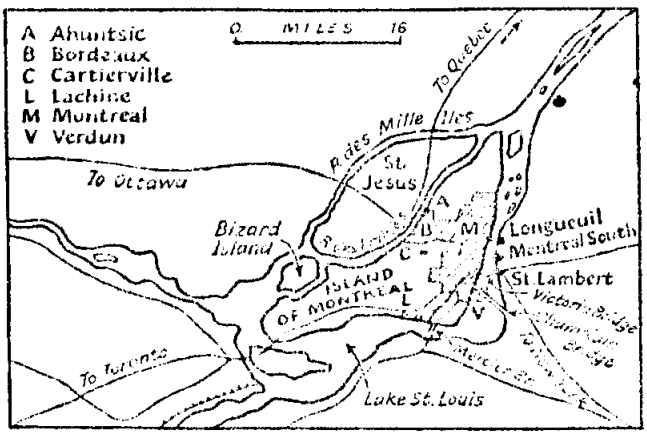

รูป 9.5 : ทำเลที่ตั้งของมอนทรีล

และมันฝรั่งเป็นอาหารหลัก ผลไม้ปลูกแถบเมืองมอนทรีล ควีเบค และออตตาวา ยาสูบปลูกบ้างทางตะวันออกของเมืองมอนทรีล

อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้เจริญเนื่องจากมีวัสดุในท้องถิ่นมากมาย เช่น ป่าไม้เนื้ออ่อน, ทรัพยากรน้ำ และแร่ธาตุในเขตหินฐานธรณีแคนาดา ควีเบคใต้อุดมด้วยไฟฟ้าพลังน้ำ มีโรงงานผลิตพลังงานไฟฟ้ามากมายตามลุ่มแม่น้ำสายต่าง ๆ เช่น สะเกอเนย์ เซนต์มอริส ออตตาวา ริเชอลิเออ เซนต์ฟรานซิส และเซนต์ลอเรนซ์ ไฟฟ้านอกจากจะผลิตเพื่อใช้ในภูมิภาคนี้แล้ว ยังจ่ายไปใช้ในดินแดนตอนเหนือของรัฐนิวยอร์กอีกด้วย อุตสาหกรรมสำคัญได้แก่ กระดาษและเยื่อกระดาษ ถลุงโลหะ โดยเฉพาะอลูมิเนียม เหล็กกล้า ทอผ้าขนสัตว์ ต่อเรือ ผลิตอาวุธ สร้างอากาศยาน เคมีและไฟฟ้า ศูนย์กลางอุตสาหกรรมอยู่ในเมืองออตตาวา มอนทรีล ทรีริเวอร์ ควีเบค

ประชากรและเมืองสำคัญ

ภูมิภาคนี้นับว่า เป็นดินแดนที่มีประชากรอยู่มากที่สุดในมณฑลควีเบค ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในนครใหญ่ คือ

มอนทรีล มีที่ตั้งตรงแม่น้ำออตตาวา พบกับแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ อยู่ห่างจากมหาสมุทรแอตแลนติกประมาณ 1,000 ไมล์ เป็นเมืองศูนย์กลางการอุตสาหกรรม การค้า และการธนาคาร เป็นเมืองใหญ่ที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในประเทศ เป็นเมืองท่าสำคัญของประเทศ และจากการสร้างทางน้ำเซนต์ลอเรนซ์ ทำให้มอนทรีลเป็นจุดสำคัญของการขนส่งทางมหาสมุทรในลำน้ำเซนต์ลอเรนซ์

ควีเบค เป็นเมืองหลวงของมณฑลควีเบค และเมืองท่าตั้งอยู่ปากแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะ Ile d' Orleans เป็นเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรม

เชอร์บรุค (Sherbrooke) เป็นเมืองอุตสาหกรรมกระดาษและเยื่อกระดาษ

ออนตาริโอโต้ หรือ เลค เพนินซูลา (Southern Ontario หรือ The Lake Peninsula)

ลักษณะทางกายภาพ

มีเนื้อที่เพียงร้อยละ 1 ของประเทศ คือมีประมาณ 35,240 ตารางไมล์ มีอาณาเขตจดทะเลสาบฮูรอน, อีรี และออนตาริโอ ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ยื่นไปใต้สุดของประเทศแคนาดา พื้นที่ส่วนมากเป็นที่ราบเล่น ๆ มีหนองระดับน้ำขนาดไม่เกิน 1,000 ฟุต บนภูเขาทางตอนเหนือ

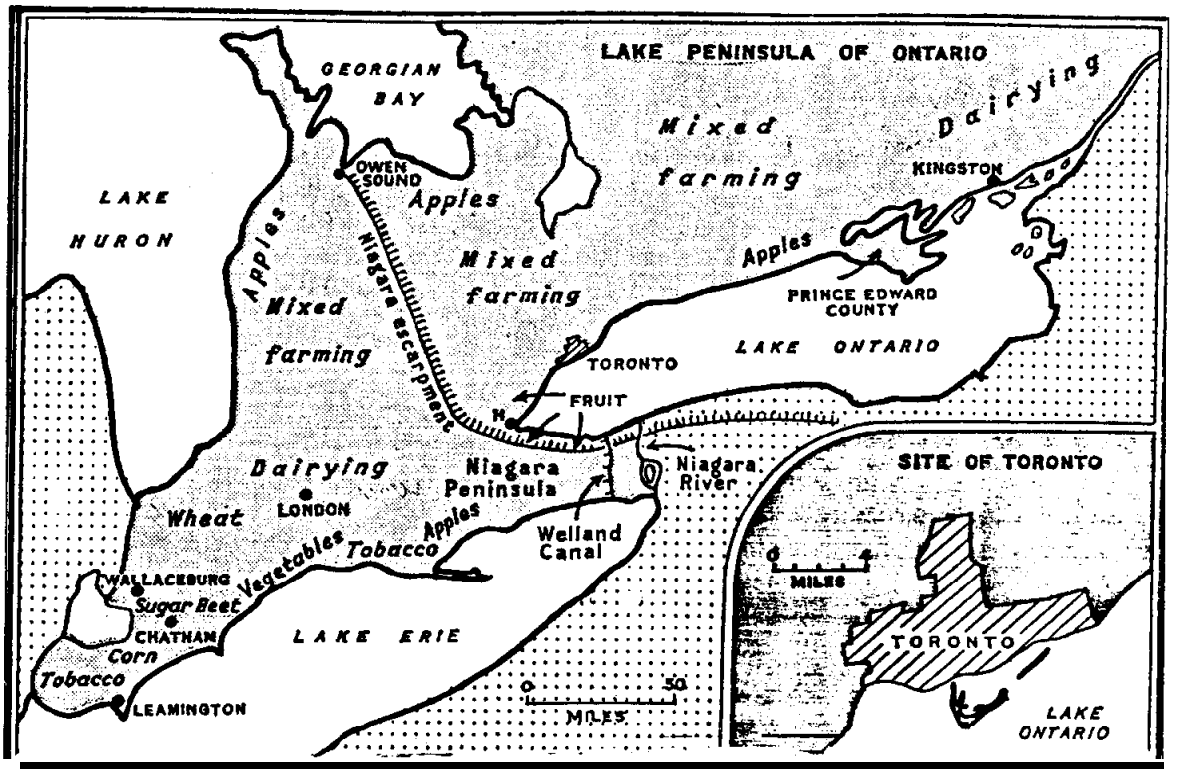

รูป 9.6 : ออนตาริโอใต้

ทะเลสาบออนตาริโอ จะมีขอบผาชัน (escarpment) มีระดับสูงเฉลี่ย 325 ฟุต ซึ่งทำให้เกิดน้ำตกไนแอการา เนื้อดินประกอบด้วยวัสดุตกตะกอนโดยการพามาของธารน้ำแข็งและดินเหนียว จึงทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ในบริเวณนี้มีแม่น้ำผ่านหลายสาย เช่น แม่น้ำเทมส์ (Thames), แม่น้ำฮัมเบอร์ (Humber), เทรนต์ (Trent) และซีเวอร์น (Severn) และมีทะเลสาบมาก เช่น ทะเลสาบคาวาร์ธา (Kawartha), ทะเลสาบซิมโค (Simcoe) เป็นต้น ภูมิภาคนี้มีภูมิอากาศชื้นภาคพื้นทวีป มีฤดูร้อนสั้น ฤดูหนาวยาวนาน แต่เนื่องจากมีทำเลที่ตั้งอยู่ทางใต้ ฤดูหนาวค่อนข้างอบอุ่น และเนื่องจากอิทธิพลของพื้นน้ำด้วย จึงทำให้อากาศไม่รุนแรงนัก มีฤดูเพาะปลูกอันยาวนาน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

อุตสาหกรรม

ออนตาริโอใต้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหนาแน่นในประเทศ ทั้งนี้เพราะอุดมด้วยวัสดุในท้องถิ่น เช่น ผลผลิตจากการเกษตร และพลังงาน แม้ว่าออนตาริโอใต้จะขาดแคลนแร่ถ่านหิน แต่ก็อุดมด้วยไฟฟ้าพลังน้ำ และน้ำมันที่ส่งมาตามท่อจากแหล่งผลิตในแพรรี นอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลจากแหล่งอุตสาหกรรมใกล้เคียงในประเทศสหรัฐอเมริกาอีกด้วย อุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ อยู่ในย่านลุ่มทะเลสาบใหญ่ ได้แก่

อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า เนื่องด้วยอิทธิพลของเมืองอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ ริมทะเลสาบใหญ่ฝั่งสหรัฐอเมริกา เช่น ดีทรอยต์ บัฟฟาโล คลีฟแลนด์ และโทลีโด จึงมีผลกระทบทำให้เกิดเมืองอุตสาหกรรมในดินแดนแคนาดาใกล้เคียงกัน เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ของดีทรอยต์แผ่ขยายไปในบริเวณออนตาริโอใต้ ทำให้เกิดมีเมืองอุตสาหกรรมรถยนต์หลายเมือง เช่น โอชาวา (Oshawa), โอควิลล์ (Oakville) และแฮมิลตัน (Hamilton) เป็นต้น อุตสาหกรรมยางสังเคราะห์อันมีรากฐานมาจากเมืองเอครอน (Acron อยู่ในรัฐโอไฮโอของสหรัฐอเมริกา มีชื่อว่าเป็น The world's rubber city) ของสหรัฐอเมริกา จึงทำให้เมืองในบริเวณออนตาริโอใต้ปัจจุบันผลิตยางสังเคราะห์ได้ประมาณ 3 ใน 4 ของผลผลิตทั้งหมดในประเทศแคนาดา

อุตสาหกรรมวิศวกรรม เช่น การสร้างเครื่องบินที่เมืองมัลตัน (Malton) รถไฟที่เมืองคิงสตัน (Kingston) ต่อเรือที่เมืองโตรอนโต ไฟฟ้าที่เมืองกูเวลฟ์ (Guelph) และเครื่องจักรกลที่เมืองโอเวนซาวด์ (Owen Sound) เป็นต้น

อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน มีศูนย์กลางสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในโลกอยู่ที่เมืองซาร์เนีย (Sarnia) ริมทะเลสาบฮูรอน ซึ่งได้จัดส่งผลิตผลส่วนใหญ่ที่ประเทศต้องการ ไม่ว่าในด้านน้ำมันดีเซลและผลิตภัณฑ์เคมีน้ำมันอื่น ๆ

อุตสาหกรรมการเกษตร ได้แก่ อุตสาหกรรม นม เนย ที่เมืองโอชาวา และวูดสตอค (Woodstock) ผักและผลไม้กระป๋องจะพบในบริเวณชายฝั่งด้านเหนือของทะเลสาบออนตาริโอ จากเมืองแฮมิลตันถึงเมืองคิงสตัน โรงเลื่อย โรงงานผลิตกระดาษ และเยื่อไม้ และการทำเครื่องเรือน พบริมทะเลสาบฮูรอน และในบริเวณที่มีไม้ เช่น ที่เมืองสแตรทฟอร์ด (Stratford) และโอเวน ซาวด์

อุตสาหกรรมในบริเวณออนตาริโอใต้ อาจจำแนกกล่าวได้ 3 เขต คือ

1. ย่านทะเลสาบเซนต์ แคลร์ (The Lake St.Clair Area) ได้แก่ ย่านเมืองอุตสาหกรรม

สำคัญ เช่น เมืองวินด์เซอร์ (Windsor) เด่นทางด้านผลิตรถยนต์จนได้ฉายาว่าเป็น Detroit of Canada และเมืองซาร์เนีย เด่นทางกลั่นน้ำมันและผลิตภัณฑ์เคมีน้ำมัน จนกระทั่งรู้จักกันในออนตาริโอในนามของ "Chemical Valley"

1.2 ย่านเมืองลอนดอน (The London Area) ได้แก่ บริเวณที่อยู่ระหว่างทะเลสาบเซนต์ แคลร์ และดินแดนทางตะวันตกของทะเลสาบออนตาริโอ ซึ่งมีเมืองลอนดอน (London) เป็นเมืองอุตสาหกรรม อาหาร กระดาษ ทอผ้า และเครื่องดื่ม เมืองนี้ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเทมส์เหนือทะเลสาบอีรี

1.3 ย่านตะวันตกของทะเลสาบออนตาริโอ (The Western Lake Ontario Region) เป็นบริเวณที่รวมของเขตอุตสาหกรรมย่อย 3 เขต คือ รอบเมืองโตรอนโต (Toronto) มิดเดิลแกรนด์ (Middle Grand Area) และแฮมิลตัน-ไนแอการา (Hamilton-Niagara district) ซึ่งแต่ละเขตเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างกิจกรรมอุตสาหกรรมของประเทศ

โตรอนโต เป็นเมืองศูนย์กลางอุตสาหกรรมทุกชนิด นอกจากนี้ ยังมีเมืองอุตสาหกรรมตามชานเมืองอีกด้วย เช่น ปอร์ต เครดิต (Port Credit) โอควิลล์, มัลตัน (Malton) บรัมพ์ตัน (Brampton) และโอชาวา

มิดเดิลแกรนด์ เป็นเขตอุตสาหกรรมดั้งเดิมของชาวเยอรมนีที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานโดยอาศัยพลังงานน้ำ และผลผลิตทางเกษตรจากชุมชน เขตนี้เดิมมีชื่อเสียงแรกเริ่มทางการทำเครื่องเรือน เครื่องไม้ และเนื้อกระป๋อง แต่ต่อมากิจกรรมได้ขยายขึ้น ในปัจจุบันกิจกรรมอุตสาหกรรมขยายตัวกว้างขึ้น จึงมีความเด่นทางด้านผลิตเครื่องไฟฟ้า อาหาร และเครื่องดื่ม ทอผ้า โลหะ และยาง เหล็กกล้า

เมืองอุตสาหกรรมสำคัญ ได้แก่ กูเวลฟ (Guelph), กิตชีเนอร์ (Kitchener ชื่อเดิม Berlin) และวอเตอร์ลู (Waterloo)

เขตแฮมิลตัน-ไนแอการา เมืองแฮมมิลตัน เป็นเมืองอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเครื่องจักรกลหนัก จนได้ฉายาว่าเป็นเมือง "เบอร์มิงแฮมแห่งแคนาดา" (Bermingham of Canada) เป็นศูนย์กลางเหล็กและเหล็กกล้าชั้นนำของประเทศ และยังผลิตรถยนต์ เครื่องจักรกลทางการเกษตร เครื่องปั้นดินเผา เคมี และอาหารกระป๋อง

การเพาะปลูกผสม มีการเพาะปลูกข้าวโอ๊ต ข้าวโพด ข้าวสาลี บีท ยาสูบ และเลี้ยงสัตว์ เช่น โคเนื้อและสัตว์มีปีก เป็นต้น

การเพาะปลูกผลไม้ พบตามบริเวณทะเลสาบออนตาริโอ จากเมืองบัฟฟาโล

ในรัฐนิวยอร์กของสหรัฐอเมริกา จนถึงเมืองแฮมิลตัน ในมณฑลออนตาริโอของแคนาดา บริเวณนี้ได้ชื่อว่า "เขตผลไม้ไนแอการา" (Niagara Fruit Belt) ทั้งนี้ เนื่องจากมีลักษณะอากาศที่อบอุ่น เหมาะแก่การเพาะปลูก ปรากฏว่า ตามชายฝั่งทะเลสาบมีการทำสวนผลไม้นานาชนิด เช่น แอปเปิล พีช แพร์ พลัม แอปริคอต องุ่น สตรอเบอรี่ เป็นต้น แอปเปิลนับเป็นพืชเงินที่นำหน้ากว่าผลไม้ชนิดอื่น ๆ

การเลี้ยงโคนม ทำกันมากริมทะเลสาบโดยเฉพาะบริเวณเมืองใหญ่และเมืองอุตสาหกรรม เช่น เมืองโตรอนโตและแฮมิลตัน เป็นต้น

ประชากรและเมืองสำคัญ

ภูมิภาคนี้มีประชากรประมาณร้อยละ 60 ของประชากรทั่วประเทศผลิตสินค้าประเภทอุตสาหกรรมได้ประมาณร้อยละ 50% และผลิตพืชผลทางการเกษตรได้ประมาณร้อยละ 35 ของผลผลิตทั่วประเทศที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสาเหตุ

1. มีลักษณะอากาศที่เหมาะสม คือ อบอุ่นค่อนข้างเย็น โดยเฉพาะในฤดูหนาว อากาศจะอบอุ่นกว่าดินแดนส่วนอื่น ๆ ในประเทศ

2. มีพลังงานที่มากมายและราคาถูก พลังงานนี้ได้มาจากไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งมีสถานีผลิตในบริเวณน้ำตกไนแอการา และแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ นอกจากนี้มีปิโตรเลียมซึ่งกลั่นจากเมืองซาร์เนีย ซึ่งเป็นเมืองสถานีปลายทางของท่อน้ำมันที่ส่งมาจากดินแดนแพรรี

3. มีที่ตั้งเป็นศูนย์กลางและมีการคมนาคมขนส่งที่สะดวก ภูมิภาคนี้มีที่ตั้งอยู่ในเส้นทางที่ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางในด้านการรับทรัพยากรแร่ธาตุจากบริเวณหินฐานธรณีแคนาดา ป่าไม้จากเขตป่าไม้ทางตอนเหนือ วัตถุดิบทางการเกษตรที่ผลิตได้ในดินแดนของตน และความต้องการทางเศรษฐกิจ เช่น แหล่งเงินทุนจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ นอกจากนี้การขนส่งทางน้ำสายทะเลสาบใหญ่และเส้นทางน้ำเซนต์ลอเรนซ์ รวมทั้งระบบรถไฟที่ดียังช่วยอำนวยความสะดวก ทำให้การขนส่งเป็นไปได้อย่างคล่องตัว และมีราคาถูก

4. มีแรงงานจำนวนมาก เนื่องจากเป็นดินแดนที่มีการกระจายของประชากรหนาแน่น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มีแรงงานที่มีฝีมือและประสิทธิภาพทางเทคนิค

เมืองสำคัญ

โตรอนโต เป็นเมืองหลวงของมณฑลออนตาริโอ เป็นเมืองใหญ่ที่มีประชากรมากที่สุดในภูมิภาคและในประเทศ เมืองนี้มีชื่อมาจากคำภาษาอินเดียนแดง หมายถึง จุดนัดพบ "meeting

place" เป็นเมืองจุดศูนย์กลางของการคมนาคมทางถนนและรถไฟ ตั้งอยู่ริมชายฝั่งตะวันตก-เฉียงเหนือของทะเลสาบออนตาริโอ เป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและอุตสาหกรรม

แฮมิลตัน มีที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกสุดของทะเลสาบออนตาริโอ เป็นเมืองอุตสาหกรรมสำคัญทางชายฝั่งตะวันตกของทะเลสาบออนตาริโอ เป็นเมืองที่ทำการค้าระหว่างประเทศมาก โดยเฉพาะกับสหรัฐอเมริกา

แพรรี แคนาดา (The Canadian Prairies)

ลักษณะทางกายภาพ

มณฑลแพรรี แคนาดา ประกอบไปด้วย 3 มณฑล คือ มานิโตบา ซาสแกตเชอวัน และอัลเบอร์ตา อยู่ระหว่างหินฐานธรณีแคนาดา และเทือกเขาร็อกกี้ มีเนื้อที่ประมาณ 1 ใน 5 ของเนื้อที่ประเทศ ดินแดนในมณฑลแพรรีทั้งหมดมิใช่เป็นดินแดนที่เหมาะแก่การเกษตร เพราะทางตอนเหนืออยู่ในเขตป่าไม้เนื้ออ่อน จะมีก็แต่พื้นที่ทางตอนใต้เท่านั้นที่อยู่ในเขตทุ่งหญ้าแพรรีอย่างแท้จริง เขตแพรรีมีลักษณะเป็นที่ราบลูกฟูก มีระดับความสูงแตกต่างกันเป็น 3 ระดับ จากทะเลสาบวินนิเป็กจนถึงเทือกเขาร็อกกี้ โดยมีแม่น้ำไหลผ่าน แม่น้ำเหล่านี้เกิดจากที่สูงทางตะวันตกและมีการระบายน้ำในบริเวณทะเลสาบภายในหรือไม่ก็อ่าวฮัดสัน พื้นที่ในเขตแพรรีนี้ปกคลุมไปด้วยวัสดุตกตะกอนธารน้ำแข็งในปลายสมัยไพลสโตซีน ภูมิอากาศจัดอยู่ในรูปแบบชื้นภาคพื้นทวีปที่มีฤดูร้อนสั้น

พื้นที่ 3 ขั้นของเขตแพรรี มีความแตกต่างกันในด้านระดับสูงต่ำ จึงทำให้เกิดความแตกต่างกันในด้านการใช้ที่ดินและขั้นของการพัฒนา ดังนี้

เขตแพรรีระดับที่ 1 (First Prairie Step) อาจจะเรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า เขตแพรรีต่ำ (The Low Prairies) ได้แก่ พื้นที่ราบต่ำอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลมานิโตบา ซึ่งมีความสูงระดับน้ำทะเลประมาณ 800-1,200 ฟุต เขตนี้บางทีเรียกชื่อว่าที่ราบต่ำมานิโตบาใต้ มีขอบเขตจากพื้นที่ตะวันออกของมณฑลออนตาริโอครอบคลุมดินแดนลุ่มทะเลสาบในมณฑลมานิโตบา ซึ่งได้แก่ ทะเลสาบวินนิเป็ก (Winnipeg) ทะเลสาบวินนิปิโกซิส (Winnipegosis) และทะเลสาบมานิโตบา (Manitoba) พื้นที่ทะเลสาบเหล่านี้เชื่อว่า ในอดีตเป็นดินแดนที่เคยเป็นทะเลสาบอะกัสซิส (Agassiz) ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำแข็งขนาดใหญ่ซึ่งเดิมมีแผ่นน้ำแข็งจับเกาะอยู่เป็นขอบโดยรอบทางตอนเหนือ เนื้อดินในเขตนี้ประกอบด้วยดินเหนียว และทรายแป้ง ซึ่งให้ความอุดมสมบูรณ์สูง ในบางแห่งมีทรายแป้งหนาถึง 8-10 ฟุต ที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากวัตถุตกตะกอนทางน้ำซึ่งนำมาโดยแม่น้ำเรด

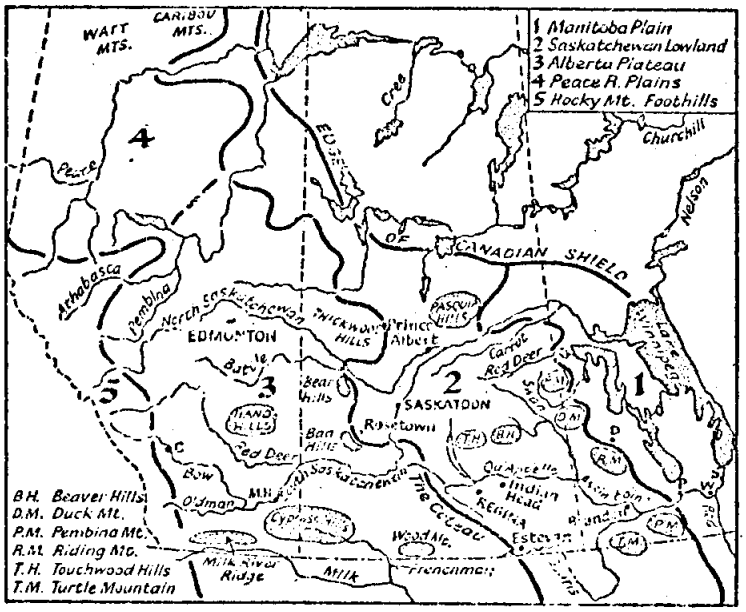

รูป 9.7 : ลักษณะภูมิประเทศของแพรรีแคนนาดา

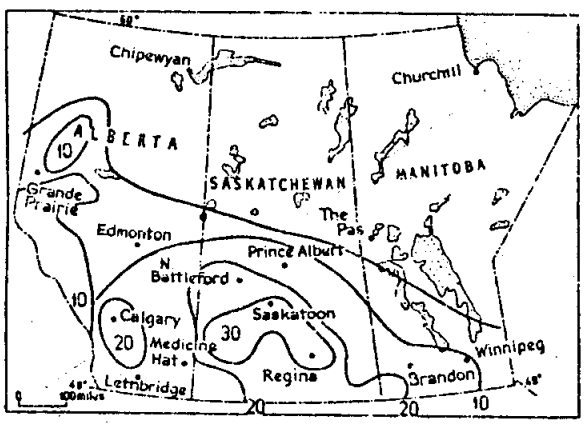

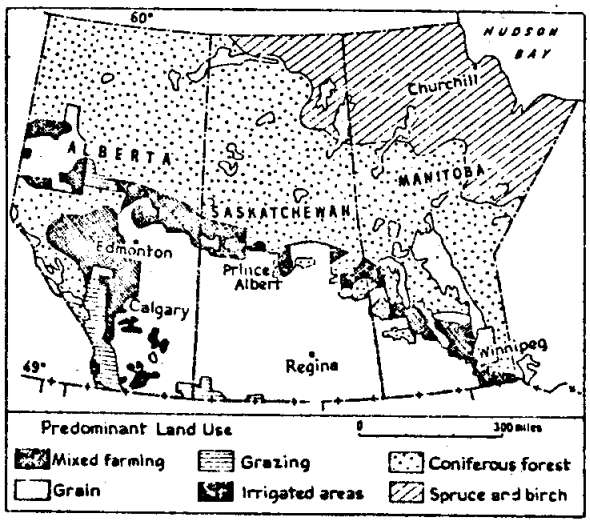

รูป9.8 : ปริมาณฝนตก และ การใช้ที่ดิน

(Red ไหลผ่านมณฑลมานิโตบา ผ่านรัฐนอร์ธดาโกตา และลงสู่แม่น้ำมิสซิสซิปปี) แม่น้ำวินนิเป็ก (ไหลลงทะเลสาบวินนิเป็ก) และแม่น้ำแอสสินิบวน (Assiniboine เป็นแม่น้ำในมณฑลซาสแกตเชอวัน ไหลผ่านทางตอนใต้ของมณฑลมานิโตบา และลงสู่แม่น้ำเรด แถบเมืองวินิเป็ก)

ในเขตนี้มีภูเขาเตี้ย ๆ หลายลูก มีระดับสูง 1,500 ฟุต พบทางตะวันตกซึ่งก่อให้เกิดเป็นพื้นที่มีระดับสูงขึ้น ได้แก่ เทือกเขาไรดิง (Riding) ดุค (Duck) พอร์คูไปน์ (Porcupine) แนวเทือกเขาเหล่านี้มักจะเรียกรวมกันว่า ผาตั้งมานิโตบา (Matoba scarp)

เศรษฐกิจของเขตแพรรีต่ำขึ้นอยู่กับการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น อาหาร เหล็ก และเหล็กกล้า ไฟฟ้า เป็นต้น

เมืองใหญ่คือเมืองวินนิเป็ก เป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ของมณฑลมานิโตบา รองลงไปได้แก่ เมืองเซนต์ โบนิเฟส (St.Boniface) และเมืองเซลเคิร์ก (Selkirk)

เขตแพรรีขั้นสอง (Scond Prairie Step) หรือเขตแพรรีกลาง (Middle Prairie) มีระดับสูงตั้งแต่ 1,500 ฟุตขึ้นไปจนถึง 2,000 ฟุต เหนือระดับน้ำทะเล แล้วยังค่อย ๆ ลาดขึ้นไปอีกทางตะวันตก จนมีระดับสูง 2,500 ฟุต พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตแพรรีกลางอยู่ในมณฑลซาสแกตเชอวัน ส่วนน้อยอยู่ในมณฑลมานิโตบาทางตะวันตกเฉียงใต้ ขอบเขตทางตะวันตกของเขตนี้จดขอบผาชันที่เรียกว่าที่สูงมิสซูรี (Missouri Coteau)

เศรษฐกิจการเกษตรของเขตแพรรีกลางแตกต่างอย่างมากกับเศรษฐกิจของเขตแพรรีต่ำ เพราะเป็นดินแดนแห่งนาข้าวสาลีอันกว้างใหญ่ในแคนาดา เขตนี้มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำซาสแกตเชอวัน และแม่น้ำกวปเปล (Qu' Appelle ไหลจากทางใต้ของมณฑลซาสแกตเชอวัน ผ่านพรมแดนมณฑลมานิโตบา และลงสู่แม่น้ำแอสสินิบวน) ในเขตนี้มีภูเขาปะนอยู่บ้าง เช่น ภูเขาทัชวูด (Touchwood) บีเวอร์ (Beaver) และเทอร์เทิล (Turtle)

ลักษณะอากาศเป็นแบบชื้นภาคพื้นทวีป มีฤดูหนาวยาวนานและหนาวจัด ในขณะที่ฤดูร้อนอบอุ่น ฤดูเพาะปลูกสั้น มีวันที่ปราศจากน้ำค้างแข็งประมาณ 120 วัน อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีพิสัยกว้างมาก อยู่ระหว่าง 50° ฟ. และ 70° ฟ. หยาดน้ำฟ้าเฉลี่ยตลอดปีมีความแตกต่างระหว่าง 12 นิ้ว จนถึง 20 นิ้ว ส่วนมากจะออกมาในรูปของฝนที่เกิดจากการพาความร้อนในฤดูร้อน

เมืองใหญ่คือเมืองเรไจนา (Regina) เป็นเมืองหลวงของมณฑลซาสแกตเชอวัน มีที่ตั้งอยู่ในศูนย์กลางนาข้าวสาลี เมืองอื่น ๆ ได้แก่ ซาสกาตูน (Saskatoon) มูส จอว์ (Moose Jaw) และแบรนดัน (Brandon ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลมานิโตบา)

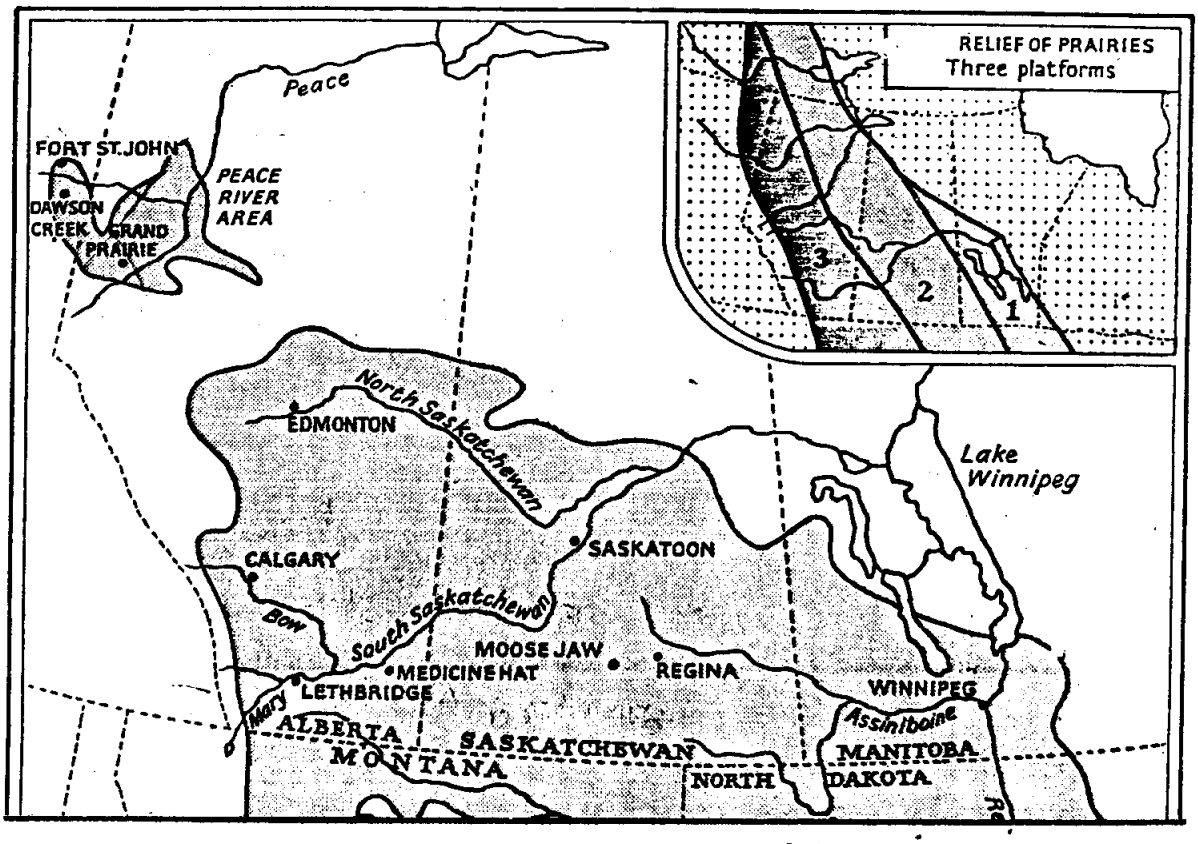

รูป 9.9 : นาข้าวสาลีฤดูใบไม้ผลิ

แขตแพรรีขั้นสาม (The Third Prairie Step) หรือเขตแพรรีสูง (High Prairies) เป็นเขตแพรรีที่มีระดับสูงจาก 2,000 ฟุต จนถึง 4,000 ฟุต บริเวณเชิงเขาร็อกกี้ มีขอบเขตเริ่มจากที่สูงมิสซูรี ทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลซาสแกตเชอวัน จนถึงเชิงเขาร็อกกี้ ในมณฑลอัลเบอร์ตา เขตนี้มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน คือ แม่น้ำนอร์ธซาสแกตเชอวัน เซาธ์ซาสแกตเชอวัน และแม่น้ำอะธาบัสกา แม่น้ำเหล่านี้ได้ไหลผ่านเขตแพรรีสูง และได้ก่อให้เกิดภูมิทัศน์แปลก ๆ ที่น่าสนใจ เช่น หุบเขาลึกชัน เป็นต้น เขตนี้ได้รับปริมาณฝนน้อยกว่า 15 นิ้วต่อปี การประกอบอาชีพของประชาชนในเขตนี้ ส่วนใหญ่ได้แก่ การเลี้ยงโคเนื้อซึ่งทำเพื่อการค้า นอกจากนี้มีการเพาะปลูกข้าวสาลีซึ่งต้องใช้พันธุ์ที่ทนต่ออากาศแห้งแล้ง และการเพาะปลูกผสม กล่าวโดยความเป็นจริง การเพาะปลูกส่วนใหญ่ในมณฑลอัลเบอร์ตาต้องพึ่งการชลประทานมาก

เมืองใหญ่คือเมืองเอ็ดมันตัน (Edmonton) เป็นเมืองหลวงของมณฑลอัลเบอร์ตา เมืองคาลการี (Calgary) เป็นศูนย์กลางทั้งอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม เมืองเล็กที่อุดมด้วยแร่ธาตุ ได้แก่ เมืองเลธบริดจ์ (Lethbridge) อุดมด้วยแร่ถ่านหิน และเมืองลีดุก (Leduc) อุดมด้วยปิโตรเลียม

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรรม มีความสำคัญมาก ข้าวสาลีนับเป็นธัญพืชที่มีคุณภาพสูง ใช้พื้นที่เพาะปลูกมาก ในบริเวณที่มีน้ำค้างแข็งตัวในฤดูหนาวค่อนข้างจะรุนแรงก็จะปลูกข้าวสาลีฤดูใบไม้ผลิแทน ข้าวสาลีชนิดนี้ให้ประโยชน์ในด้านการค้า คือ เมล็ดพืชที่ได้จากเขตแพรรีนี้มีเมล็ดแข็ง เหมาะแก่ความต้องการของบรรดาผู้ทำการสีโม่ เขตแพรรีแคนาดาซึ่งอยู่ใน 3 มณฑล มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวสาลีมากกว่า 95% ของเนื้อที่เพาะปลูกข้าวสาลีทั้งหมดในประเทศ และสามารถใช้ผลิตผลได้ถึงประมาณ 95% ของธัญพืช ทั้งหมดที่ผลิตได้ในประเทศ ในเนื้อที่ 1 เอเคอร์ (2½ ไร่) ผลิตได้ 20 บุชเชล (1 บุชเชล เท่ากับ 8 แกลลอน) อัตราการผลิตมิได้สูงเป็นพิเศษ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น ส่วนใหญ่ในปัจจุบันเกษตรกรกำลังปรับปรุงเมล็ดพันธุ์

ลักษณะการเกษตรในเขตแพรรีอาจจำแนกได้ดังนี้ คือ

1. การเพาะปลูกแบบขายออกไปโดยใช้เครื่องจักร (Extensive mechanized wheat farming) คือ การเพาะปลูกในพื้นที่ขนาดกว้างใหญ่โดยใช้เครื่องจักร พันธุ์ข้าวสาลีเป็นชนิดข้าวสาลีฤดูใบไม้ผลิ มณฑลซาสแกตเชอวันผลิตข้าวสาลีได้มากที่สุด ประมาณ 2 ใน 3 ของปริมาณทั้งหมด องค์ประกอบที่ทำให้นาข้าวสาลีในเขตแพรรีแคนาดามีปริมาณเพิ่มขึ้นเนื่องจาก

1.1 การมีเนื้อดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยโปแตสเซียมและฟอสฟอรัสสูง จัดอยู่ในกลุ่มลำดับเนื้อดินมอลลิซอล นอกจากนี้ ผิวพื้นภูมิประเทศที่มีลักษณะเป็นลูกฟูก มีส่วนทำให้การระบายน้ำเป็นไปด้วยดี พื้นที่ลาดเขาเหมาะสมกับการใช้เครื่องจักรกลในการเกษตร ทำให้การเพาะปลูกมีปริมาณกว้างขวาง

1.2 ลักษณะอากาศเหมาะสม คือ มีอุณหภูมิประจำปีประมาณ 30° ฟ. ฤดูหนาวอากาศมีอุณหภูมิลดต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง 20 องศา แต่เมื่อลมชินุคพัดผ่าน อุณหภูมิอาจสูงขึ้นในฤดูร้อนอุณหภูมิขึ้นสูงภึง 63° ฟ. ปริมาณหยาดน้ำฟ้าตั้งแต่ต่ำจนถึงปานกลางจาก 20 นิ้ว ที่เมืองวินนิเป็กจนถึง 16 นิ้ว แถบเมืองเอ็ดมันตัน ฝนตกส่วนใหญ่ในฤดูร้อน

ลักษณะอากาศในเขตแพรรีมิได้ส่งผลผลิตอย่างเต็มที่แก่นาข้าวสาลี ทั้งนี้เพราะในบางปีอาจเกิดน้ำค้างแข็งในเวลากลางคืน ในระหว่างกลางฤดูร้อน หรืออาจเกิดช่วง

ฝนแล้งผิดปกติ อุณหภูมิบางปีที่เคยบันทึกขึ้นสูงถึง 111° ฟ. ในบางปีฤดูใบไม้ผลิมาล่าจนมีผลต่อฤดูหนาวทำให้ระยะเวลาสุกและฤดูเก็บเกี่ยวล่าไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังถือว่าเป็นลักษณะอากาศที่สมควรและเหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวสาลีในเนื้อที่ส่วนใหญ่และในแต่ละปี

1.3 มีข่ายการขนส่งที่ดี

การสร้างเส้นทางรถไฟในปลายคริสตศตวรรษที่ 19 มีส่วนบุกเบิกดินแดนแพรรี ทำให้เกิดความก้าวหน้ามากขึ้น เส้นทางรถไฟสาย C.P.R. (Canadian Pacific Railway) และสาย C.N.R. (Canadian National Railway) นำชนผิวขาวเป็นจำนวนหลายล้านคนให้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่อย่างอิสระ จึงทำให้เกิดมีเกษตรกรมากขึ้น ซึ่งต่างมุ่งความสนใจขั้นแรกสู่การเพาะปลูกข้าวสาลี ใน ค.ศ. 1965 มีเนื้อที่เพาะปลูกข้าวสาลี 27.8 ล้านเอเคอร์ในมณฑลแพรรี ผลิตได้ประมาณ 661 ล้านบุชเชล ข้าวสาลีเหล่านี้ได้จัดการส่งไปเมืองท่าชายฝั่งโดยเส้นทางต่อไปนี้

1.3.1 ทางตะวันออกสู่เมืองท่าริมทะเลสาบสุพีเรีย เช่น เมืองปอร์ต อาร์เธอร์ (Port Arthur) และปอร์ต วิลเลียม (Port William) และจากเมืองท่าเหล่านี้เรือสินค้าขนาดใหญ่ก็ขนข้าวสาลีสู่บริเวณทะเลสาบใหญ่และเส้นทางสายเซนต์ลอเรนซ์ สู่เมืองมอนทรีล หรืออาจสู่เมืองนิวยอร์กโดยใช้แม่น้ำฮัดสัน เพื่อส่งต่อไปยังยุโรปโดยข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก ข้าวสาลีประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของปริมาณที่ผลิตได้ในประเทศ ใช้เส้นทางนี้ส่งออก แต่ยกเว้นในฤดูหนาวเมื่อแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์เป็นน้ำแข็ง

1.3.2 ทางตะวันตกสู่เมืองท่าริมมหาสมุทรแปซิฟิก เช่น เมืองแวนคูเวอร์ (Vancouver), ซีแอตเติล (Seattle) และเมืองปอร์ตแลนด์ (Portland) ข้าวสาลีปริมาณ 1 ใน 3 ของผลผลิตทั้งหมดในประเทศมักใช้เส้นทางนี้ส่งข้ามมหาสมุทรแปซิฟิกไปยังประเทศทางตะวันออก เช่น จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น แต่ในฤดูหนาวได้ใช้เส้นทางนี้ส่งไปยังทวีปยุโรป โดยขนส่งจากเมืองแวนคูเวอร์ล่องใต้เข้าช่องแคบปานามา

1.3.3 ทางตรงสู่เมืองท่าริมแอตแลนติก เช่น เมืองเซนต์จอห์น ในมณฑลนิวบรันสวิค และเมืองแฮลิแฟกซ์ ในมณฑลโนวาสโกเชีย เส้นทางนี้ใช้ตลอดปี คิดเป็นปริมาณข้าวสาลีประมาณ 1 ใน 10 ของการส่งข้าวสาลีเป็นสินค้าออกประจำปี

1.3.4 สู่เมืองท่าเล็กริมอ่าวฮัดสัน เช่น เมืองเชอร์ชิลล์ เป็นการย่นระยะทางได้หลายพันไมล์ที่จะส่งต่อไปยังทวีปยุโรป เส้นทางนี้ใช้ได้เพียง 4 เดือนเท่านั้น คือ จากเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม ปริมาณข้าวสาลีประจำปีที่ส่งออกโดยใช้เส้นทางนี้น้อยกว่า 5% ของปริมาณผลผลิตทั้งหมด

1.4 โลกมีความต้องการข้าวสาลีมาก ข้าวสาลีเป็นอาหารหลักสำหรับประชากรมากกว่าครึ่งโลก การบริโภคขนมปังของชาวยุโรปเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การเพาะปลูกข้าวสาลีแพร่หลาย นอกจากนี้ ข้าวสาลียังมีราคาถูกและให้ประโยชน์ทางด้านโภชนาการมากกว่าข้าวเจ้า ปัจจุบันประเทศในเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มีความต้องการในการบริโภคข้าวสาลีมากขึ้น

1.5 มีการวิจัยทางการเกษตรมากขึ้น ใช้เครื่องจักรกลในการทำนาข้าวสาลี มีการเลือกใช้ปุ๋ยเพื่อให้เนื้อดินเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูกในครั้งต่อ ๆ ไป

กรรษกรรมแบบผสม (Mixed farming) คือ การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่เดียวกัน นอกไปจากการเพาะปลูกข้าวสาลีแล้ว ได้มีการปลูกพืชชนิดอื่นอีก เช่น ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโอ๊ต ข้าวไรย์ หัวผักกาดหวาน มันฝรั่ง ผักสีเขียว ผลไม้ และทำการเลี้ยงสัตว์ เช่น โคเนื้อ แกะ หมู และสัตว์ปีกอีกด้วย กรรษกรรมแบบผสมทำกันกว้างขวางในบริเวณที่มีความชื้น เช่น ทางเหนือ และตะวันออกของทุ่งแพรรี ได้มีการปลูกพืชหมุนเวียน และมีการใช้ปุ๋ยสัตว์เพื่อช่วยให้เนื้อดินคงความอุดมสมบูรณ์

การทำฟาร์มปศุสัตว์ เดิมเป็นอาชีพของผู้บุกเบิกเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตแพรรี โดยเลี้ยงโคเนื้อเป็นฝูงใหญ่ ปัจจุบันลักษณะทุ่งหญ้าที่ดีคือ มีหญ้ายาวได้กลายเป็นนาข้าวสาลี ส่วนมากของการปศุสัตว์อยู่ในเขตเนินเขาและแห้งแล้ง เช่น แถบเชิงเขาร็อกกี้ ทางตะวันตกเฉียงใต้ของมณฑลอัลเบอร์ตา และทางใต้ของมณฑลซาสแกตเชอวัน มีการเลี้ยงโค ควาย และม้า

การทำเหมืองแร่ แพรรีอุดมไปด้วยทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ ปิโตรเลียม และถ่านหิน นอกจากนี้ ยังมีแหล่งสำรองใหญ่ของแร่โปแตช โซเดียมซัลเฟต และเกลืออีกด้วย

ปิโตรเลียม พบทางตะวันตกเป็นครั้งแรกแถบเมืองเทอร์เนอร์ แวลเลย์ ใกล้เมืองคาลการี, ในมณฑลอัลเบอร์ตาใน พ.ศ. 2457 (ค.ศ. 1914) แต่มีจำนวนเพียงเล็กน้อย ต่อมาได้พบอีกที่เมืองเอ็ดมันตัน, เมืองลีดุค, เมืองเพมบินา, เมืองเรดวอเตอร์ และติดตามด้วยการพบอีกที่เมืองจอฟเฟรอะ, บอนนี่ เกลน และเฟนน์-บิก แวลเลย์ มณฑลอัลเบอร์ตาปัจจุบันผลิตน้ำมันดิบได้เป็นปริมาณเกือบ 3 ใน 4 ของผลผลิตน้ำมันประจำปีของประเทศจากเมืองเอ็ดมันตัน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมน้ำมันของประเทศ ได้มีการต่อท่อส่งมาทางตะวันออกที่เมืองซาร์เนียในมณฑลออนตาริโอ เป็นระยะทางเกือบ 1,800 ไมล์ และทางตะวันตกข้ามช่องเขาร็อกกี้ไปยังเมืองแวนคูเวอร์และเมืองอื่น ๆ ในมณฑลบริติชโคลัมเบีย ด้วยท่อส่งน้ำมัน

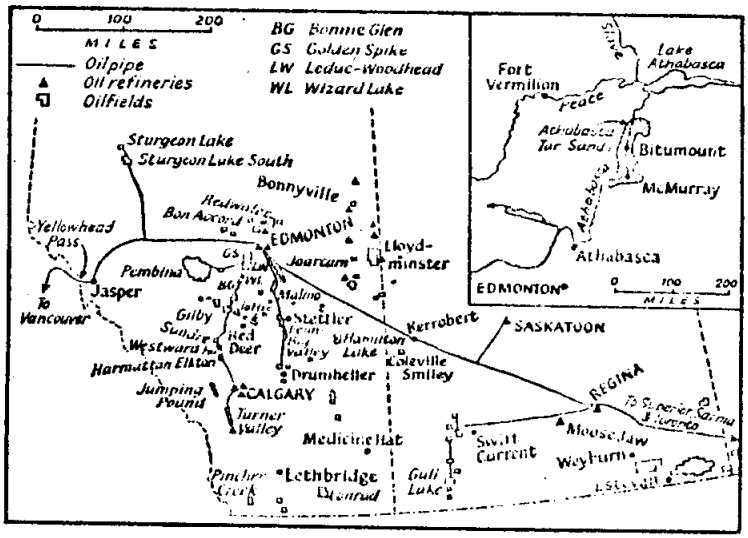

รูป 9.10 : แหล่งผลิตน้ำมันปิโตรเลียมในมณฑลแพรรี

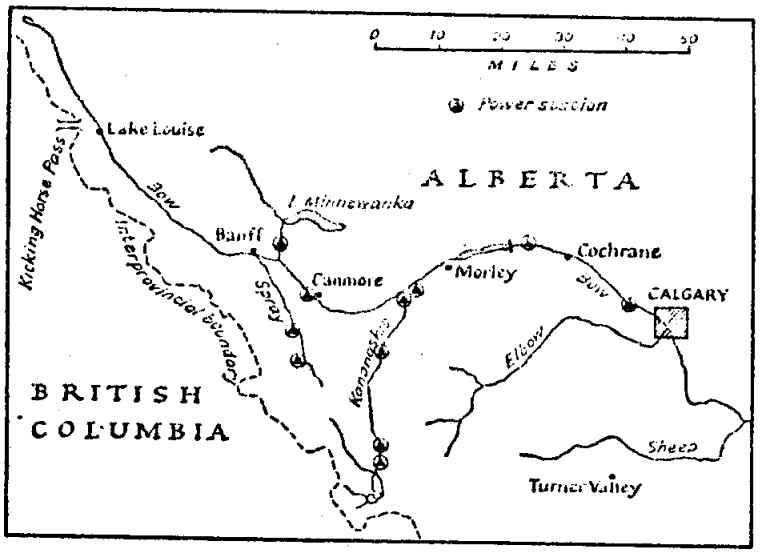

รูป 9.11 : สถานีผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในมณฑลอัลเบอร์ตา

ที่มีลักษณะเป็นท่อข้ามทวีป จึงทำให้เมืองสำคัญในเขตแพรรีกลายเป็นเมืองที่มีโรงงานกลั่นน้ำมัน แม้จะมีขนาดใหญ่หรือเล็ก แต่ต่างก็เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเคมีน้ำมันทั้งนั้น

ก๊าซธรรมชาติ แหล่งผลิตก๊าซธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งในโลกอยู่ในเขตแพรรี โดยเฉพาะมณฑลอัลเบอร์ตาผลิตได้เกิน 80 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตประจำปีของประเทศ ก๊าซธรรมชาติได้ทำการขนส่งทางท่อ ท่อส่งก๊าซที่ยาวที่สุดเริ่มจากเมืองมอนทรีลผ่านเรไจนา วินนิเป็ก ปอร์ตอาเธอร์ และออตตาวา มีความยาวราว 2,250 ไมล์

โครงการพัฒนาแหล่งก๊าซธรรมชาติใหญ่สุดในแคนาดา

คณะกรรมาธิการพิทักษ์แหล่งพลังงานส่วนภูมิภาคแห่งมณฑลอัลเบอร์ตาแคนาดา ลงมติอนุมัติแผนการพัฒนาแหล่งก๊าซเปรี้ยวที่คาโรไลน์ค่า 825 ล้านดอลล่าร์แคนาดาหรือประมาณ 18,331 ล้านบาทของบริษัทเชลล์ แคนาดา

แหล่งก๊าซคาโรไลน์นี้คาดว่าจะให้ก๊าซธรรมชาติ ก๊าซเหลวธรรมชาติ ก๊าซควบแน่น และกำมะถันเป็นมูลค่าหนึ่งหมื่นล้านดอลล่าร์แคนาดา หรือประมาณ 222,200 ล้านบาท ตลอดช่วงอายุ 30 ปีของแหล่งก๊าซแห่งนี้ การเรียกชื่อแหล่งก๊าซนี้ว่าเป็นก๊าซ "เปรี้ยว" นั้น เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีส่วนประกอบของไฮโดรเจน ซัลไฟด์ซึ่งมีอันตรายต่อชีวิตสูงมาก

การพัฒนาที่ตั้งของโครงการจะเริ่มที่คาโรไลน์ซึ่งอยู่ห่างไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองคาลการีประมาณ 100 กม. เมื่อผ่านการอนุมัติขั้นสุดท้ายจากรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมแห่งอัลเบอร์ตา ส่วนการผลิตก๊าซตามแผนการจะเริ่มได้ในไตรมาสแรกของปี ค.ศ. 2536

ถ่านหิน พบเชิงเขาร็อกกี้แถบช่องเขาโครสเนสต์ (Croswsnest) เมืองแคนมอร์ (Canmore), เมืองเลธบริดจ์ ในมณฑลอัลเบอร์ตา เป็นแหล่งผลิตชั้นนำและคาดว่าเป็นแหล่งสำรองใหญ่สุด ที่ผลผลิตได้มากกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตทั้งหมดในประเทศ ถ่านหินมีทั้งชนิดลิกไนต์, บิทูมินัส และแอนทราไซต์ ถ่านหินในแคนาดามิได้ใช้เป็นเชื้อเพลิงกันแพร่หลาย เพราะมีน้ำหนักมาก เสียค่าขนส่งสูง และให้คุณค่าทางความร้อนต่ำ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมเหมืองแร่ถ่านหินก็ยังต้องอาศัยปิโตรเลียมอยู่

ในด้านแร่ธาตุอื่น ๆ นั้น ปรากฏว่า มณฑลซาสแกตเชอวัน มีแร่โปแตชมาก ซึ่งมีแนวต่อเนื่องจากเมืองซาสกาตูน ทางตะวันออกเฉียงใต้จนถึงเมืองเรไจนา และพรมแดนมณฑลมานิโตบา มณฑลมานิโตบามีแร่ยิบซัมและโซเดียมซัลเฟตซึ่งสำคัญต่อวงการอุตสาหกรรมเคมี นอกจากนี้ มณฑลอัลเบอร์ตายังมีแร่เหล็กอีก พบทางตะวันตกเฉียงเหนือลุ่มแม่น้ำพีซ

ในด้านไฟฟ้าพลังน้ำ เขตแพรรีมีสถานีผลิตไฟฟ้าพลังน้ำมากมายตั้งอยู่ริมแม่น้ำวินนิเป็ก แม่น้ำเนลสัน และแม่น้ำเชอร์ชิลล์ ในมณฑลมานิโตบา และลุ่มแม่น้ำโบว์ (Bow) ในมณฑลอัลเบอร์ตา

เมืองสำคัญ

1. วินนิเป็ก (Winnipeg) เป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ของมณฑลมานิโตบา มีที่ตั้งตรงที่แม่น้ำเรดและแม่น้ำแอสสินิบวนมาบรรจบกันเป็นศูนย์กลางการรถไฟ ศูนย์กลางการค้าข้าวสาลีและอุตสาหกรรมแป้ง มีโรงงานฆ่าสัตว์ โรงงานบรรจุเนื้อสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการดำเนินอุตสาหกรรมอีกหลาย ๆ อย่าง เช่น โรงเลื่อยไม้ การทำเครื่องเรือน การผลิตอาหารจากฟาร์มโคนม การทอผ้า เบียร์ เครื่องจักรกลทางเกษตรกรรม และเครื่องใช้ในบ้าน

2. เอ็ดมันตัน (Edmonton) เป็นเมืองหลวงและเมืองใหญ่ของมณฑลอัลเบอร์ตา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำนอร์ธซาสแกตเชอวัน เป็นศูนย์กลางของการคมนาคมทั้งทางรถไฟและทางหลวงทั้งในย่านดินแดนยูคอน, ดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือ และรัฐอะแลสกา จนได้รับฉายาว่าเป็น "ประตูสู่ทางเหนือ" (The gate way to the north) นอกจากนี้ ยังเด่นทางด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่และเคมีน้ำมันอีกด้วย

3. เรไจนา (Regina) เป็นเมืองหลวงของมณฑลซาสแกตเชอวัน มีที่ตั้งอยู่ในใจกลางของนาข้าวสาลี เป็นเมืองตลาดค้าข้าวสาลี มีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเกษตร เหล็ก และเหล็กกล้า เคมี และกลั่นน้ำมัน

4. คาลการี (Calgary) เป็นเมืองใหญ่ที่สองของมณฑลอัลเบอร์ตา อยู่ในเส้นทางรถไฟสายคาเนเดียนแปซิฟิก ที่จะผ่านช่องเขาคิกกิงฮอร์ส (Kicking Horse Pass) สู่เมืองแวนคูเวอร์ มีที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโบว์ เป็นศูนย์กลางของการเลี้ยงสัตว์ในเขตแพรรีสูง จึงมีอุตสาหกรรมเกี่ยวกับอาหาร เนื้อสัตว์ และนมเนย

แคนาดาตะวันตก (Western Canada)

แคนาดาตะวันตกประกอบไปด้วยมณฑลบริติชโคลัมเบีย และดินแดนยูคอน เป็นดินแดนที่อุดมด้วยทรัพยากรธรณีและป่าไม้

มณฑลบริติชโคลัมเบีย

เป็นมณฑลที่มีเนื้อที่ 358,971 ตารางไมล์ นับว่าเป็นมณฑลใหญ่เป็นลำดับที่สอง รองจากมณฑลควีเบกและออนตาริโอ มีลักษณะภูมิประเทศแตกต่างเห็นได้ชัด แบ่งได้เป็น 4 เขต คือ

1. เขตชายฝั่ง มีความยาวมากกว่า 7,000 ไมล์ มีลักษณะเป็นฟยอร์ด และมีเกาะนอกฝั่ง เกาะใหญ่ที่สุดคือ เกาะแวนคูเวอร์ (มีความยาว 300 ไมล์ และมีเนื้อที่ 12,408 ตารางไมล์ นับเป็นเกาะใหญ่ที่สุดในย่านมหาสมุทรแปซิฟิกของทวีปอเมริกาเหนือ) นอกจากนี้มีเหมู่เกาะควีนชาร์ลอต (Queen Charlotte) มีเนื้อที่ 3,705 ตารางไมล์ ซึ่งอยู่เหนือขึ้นไป อยู่ห่างจากชายฝั่งโดยมีช่องแคบเฮเกต (Hecate) กั้น

2. เขตเทือกเขาชายฝั่ง เป็นแนวภูเขาที่สูงชันเลียบชายฝั่งแปซิฟิก มียอดเขาสูงสุดชื่อ ยอดเขาแวดดิงตัน (Waddington) สูง 13,260 ฟุต นับเป็นยอดเขาสูงสุดในมณฑลบริติชโคลัมเบีย เขตนี้เป็นที่ผ่านของแม่น้ำหลายสายที่ไหลลงสู่มหาสมุทรแปซิฟิก เช่น แม่น้ำสกีนา (Skeena), แม่น้ำเฟรเซอร์ (Fraser), แม่น้ำนาส (Nass), แม่น้ำกรีน (Green) แม่น้ำเหล่านี้ให้ประโยชน์ในด้านการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ

3. เขตที่ราบสูงบริติชโคลัมเบีย อยู่ระหว่างเขตเทือกเขาชายฝั่งและกลุ่มเทือกเขาร็อกกี้ มีความสูงมากทางตะวันออก แต่เฉลี่ยแล้วประมาณ 3,000 ฟุต มีความกว้างเกือบ 300 ไมล์ เป็นที่ราบสูงที่มีแม่น้ำไหลตัดผ่านหลายสาย เช่น เฟรเซอร์ ทอมสัน โคลัมเบีย ฯลฯ ดังนั้นจึงมีลักษณะเป็นหุบเขาลึกชันและแคบ ในเขตนี้พบทะเลสาบ แคนยอนและหุบเขามากมาย

4. เขตภูเขาทางตะวันออก ได้แก่ ดินแดนทางตะวันออกที่อยู่ในเขตเทือกเขาร็อกกี้ เทือกเขาโคลัมเบีย เทือกเขาแคสซิอาร์ (Cassiar) เทือกเขาโอมินิกา (Omineca) และเทือกเขาเซลเคิร์ก (Selkirk) ในเขตนี้มีลักษณะผิวพื้นภูมิประเทศส่อให้เห็นรอยเลื่อนของเปลือกโลกในรูปของร่องภูเขาร็อกกี้ (Rocky Mountain Trench) ซึ่งกั้นที่ราบสูงบริติชโคลัมเบียกับเขตเทือกเขาร็อกกี้ ทิวทัศน์ในเขตนี้เต็มไปด้วยยอดเขาที่ปกคลุมด้วยหิมะ ลาดเขาที่เต็มไปด้วยป่าไม้ ในแนวโก่งงอของเทือกเขาทางตอนใต้มีช่องเขาหลายช่องเขา ที่เป็นเส้นทางติดต่อระหว่างเขตแพรรีในมณฑลอัลเบอร์ตาและแคนาดาตะวันตกที่สำคัญได้แก่ ช่องเขาในเทือกเขาร็อกกี้ คือ

ก. ช่องเขาคิกกิงฮอร์ส (Kicking Horse Pass) เป็นช่องเขาในระดับความสูง 5,329 ฟุต เป็นทางผ่านของเส้นทางรถไฟสาย C.P.R. จากเมืองคาลการีไปสู่เมืองแวนคูเวอร์

ข. ช่องเขาเยลโลว์เฮด (Yellowhead Pass) เป็นช่องเขาอยู่ระหว่างช่องเขาคิกกิงฮอร์สและช่องเขาโครสเนสต์ ในระดับความสูง 3,718 ฟุต เป็นทางผ่านของเส้นทางรถไฟสาย C.N.R. จากเมืองเอ็ดมันตัน ไปสิ้นสุดสายเหนือที่เมืองปรินซ์ รูเพิร์ต และสายใต้ที่เมืองแวนคูเวอร์

ค. ช่องเขาโครสเนสต์ (Croswsnest Pass) ตั้งอยู่ทางใต้สุดในระดับความสูง 4,450 ฟุต เป็นทางผ่านของเส้นทางรถไฟสาย C.P.R. จากเมืองเลธบริดจ์ไปสู่เมืองแวนคูเวอร์ โดยผ่านเมืองเหมืองแร่หลายเมือง เช่น คิมเบอร์ลีย์ (Kimberley) และเทรล (Trail) ซึ่งอุดมด้วยแร่ตะกั่ว สังกะสี และเงิน และเขตเกษตรกรรมลุ่มแม่น้ำคูติเนย์ (Kootenay)

มณฑลบริติชโคลัมเบียมีที่ตั้งอยู่ในละติจูด 49-60 องศาเหนือ อยู่ในอิทธิพลของลมประจำตะวันตก และกระแสน้ำอุ่นบริติชโคลัมเบีย และเนื่องจากมีแนวเทือกเขาชายฝั่ง ดังนั้น จึงทำให้มีดินแดนที่มีลักษณะอากาศแตกต่างกัน ชายฝั่งมีภูมิอากาศแบบภาคพื้นสมุทรชายฝั่งตะวันตก อากาศอบอุ่นค่อนข้างหนาวเย็น และมีฝนตกชุกคล้ายหมู่เกาะบริติชในยุโรป เมืองแวนคูเวอร์มีอุณหภูมิเฉลี่ยในเดือนมกราคม 36° ฟ. เดือนกรกฎาคม 65°ฟ. ปริมาณฝน 59.8 นิ้วต่อปี ส่วนดินแดนตอนในมีลักษณะอากาศเป็นแบบชื้นภาคพื้นทวีปที่มีฤดูหนาวยาวนาน มีพิสัยของอุณหภูมิในฤดูหนาวและฤดูร้อนห่างมาก ดังเช่นเมืองกัมลูปส์ (Kamloops) ในที่ราบสูงบริติชโคลัมเบียมีอุณหภูมิในเดือนมกราคม 9° ฟ. เดือนกรกฎาคม 70° ฟ. ปริมาณฝนเฉลี่ยประจำปี 10.1 นิ้ว ส่วนดินแดนลึกเข้าไปอีกแถบเชิงเขาเซลเคิร์กและร็อกกี้จะมีลักษณะอากาศกึ่งทะเลทราย

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การป่าไม้ เนื้อที่ประมาณ 3 ใน 4 เป็นป่าไม้เนื้ออ่อน เป็นป่าไม้เชิงพาณิชย์ร้อยละ 80 ในจำนวนนี้ร้อยละ 40 เป็นชนิดต้นไม้สนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเรียกว่า ดักลาส เฟอร์ (Douglas Fir) นอกจากนี้ก็ได้แก่ ไพน์ เรดวูด (redwood pine), ซิตกา สปรูซ (Sitka spruce), เรด ซีดาร์ (red cedar), ไซเปรส (cypress) และเฮมลอค (hemlock)

การทำเหมืองแร่ มณฑลบริติชโคลัมเบียมีความสำคัญในด้านผลิตทรัพยากรแร่ธาตุได้เป็นลำดับที่ 2 ในประเทศ รองจากมณฑลออนตาริโอ แร่สำคัญดั้งเดิมคือ ทองคำ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้นทำให้เกิดเส้นทางรถไฟสายแรกในแคนาดา ข้ามเทือกเขาไปสู่เมืองแวนคูเวอร์ ปัจจุบันแร่ที่มีค่ามากที่สุดได้แก่ สังกะสี ตะกั่ว และเงิน ซึ่งมีแหล่งผลิตใหญ่ที่สุดที่เหมืองซัลลิแวน (Sullivan) ใกล้เมืองคิมเบอร์ลีย์ ถ่านหินมีในบริเวณเกาะแวนคูเวอร์ และช่องเขาโครสเนสต์ นอกจากนี้ก็มีแร่นิกเกิล, เหล็ก, ทองแดง, ทังสเทน, พลวง ซึ่งพบกระจายอยู่ทั่ว ๆ ไป

มณฑลบริติชโคลัมเบียอุดมด้วยไฟฟ้าพลังน้ำ ซึ่งมีสถิติการใช้ถึงร้อยละ 95 ของการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดในมณฑลนี้ เขื่อนใหญ่ ๆ มักสร้างตามลุ่มแม่น้ำเฟรเซอร์ โคลัมเบียและนิคาโก (Nechako เป็นแควต้นน้ำของแม่น้ำเฟรเซอร์)

เกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เนื้อที่ทำการเกษตรจึงมีไม่มากนัก ไม่เกินร้อยละ 2 ของเนื้อที่ทั้งหมดในมณฑล มักพบตามชายฝั่งของเกาะแวนคูเวอร์และลุ่มแม่น้ำ ในลักษณะของการเกษตรแบบเพิ่มผลผลิต เขตเกษตรกรรมที่สำคัญ คือ

ก. ที่ราบลุ่มแม่น้ำเฟรเซอร์ตอนปลาย ถือว่าเป็น "หัวใจทางเศรษฐกิจของมณฑลบริติชโคลัมเบีย" เพราะมีพลเมืองราว 80 เปอร์เซนต์ชุมนุมอยู่ มีการเพาะปลูกพืชผัก ผลไม้ และการเลี้ยงโคนม

ข. ที่ราบลุ่มแม่น้ำ โอโคนากัน (Okanagan เป็นแม่น้ำที่ไหลลงทางใต้ ลงสู่แม่น้ำโคลัมเบียในรัฐวอชิงตันของสหรัฐอเมริกา) เป็นเขตเกษตรกรรมที่อยู่ทางตอนใต้ ซึ่งถือว่ามีอากาศที่มีแสงแดดและอบอุ่นที่สุดกว่าดินแดนอื่น ๆ ในมณฑล จึงเป็นแหล่งของการเพาะปลูกผลไม้ เช่น แอปเปิล พีช เชอร์รี่ และองุ่น เป็นต้น

ค. ที่ราบลุ่มแม่น้ำคูติเนย์ (Kootenay เป็นแควต้นน้ำของแม่น้ำโคลัมเบีย) เด่นในทางด้านเลี้ยงโคนมและสัตว์ปีก

นอกจากนี้ยังมีเขตเกษตรกรรมย่อย ๆ อีก เช่น ลุ่มแม่น้ำพีชทางตะวันออกเฉียงเหนือมีการเพาะปลูกข้าวสาลีฤดูใบไม้ผลิ และการเพาะปลูกผสม ที่ราบลุ่มตามชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะแวนคูเวอร์ที่มีการเพาะปลูกพืชประเภทผัก ไม้ผล และไม้ประดับ

การประมงทะเล มณฑลบริติชโคลัมเบียเป็นผู้นำในด้านการประมงทะเลของประเทศ มีการจับปลาแซลมอน เฮอริง แฮลิบัท คอด และอื่น ๆ โดยเฉพาะปลาแซลมอน จับได้ผลผลิตประมาณ 3 ใน 4 ของจำนวนปลาทั้งหมด นอกจากนี้ชาวประมงยังมีการล่าปลาวาฬและแมวน้ำในน่านน้ำอาร์กติกและแอนตาร์กติกาอีกด้วย เมืองประมงน้ำลึกที่สำคัญคือ เมืองปรินซ์รูเพิร์ต

อุตสาหกรรมสำคัญ มักได้แก่ อุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับวัตถุดิบภายในท้องถิ่น ซึ่งได้จากเกษตรกรรม ป่าไม้ เหมืองแร่ และสัตว์น้ำ เป็นต้น โดยการใช้พลังงานส่วนใหญ่ คือ ไฟฟ้าน้ำตก และปิโตรเลียมที่ส่งทางท่อมาสู่เมืองแวนคูเวอร์

เมืองสำคัญ

แวนคูเวอร์ (Vancouver) อยู่ทางตะวันตกของประเทศ เป็นเมืองใหญ่ มีที่ตั้งอยู่ริมอ่าวเบอร์ราด (Burrad) เป็นเมืองท่าปลอดน้ำแข็งตลอดปี เป็นศูนย์กลางคมนาคม เป็นเมือง

สิ้นสุดเส้นทางรถไฟ 3 สาย คือ C.P.R., C.N.R. และ Pacific Eastern เป็นเมืองท่าอากาศยานสำคัญทางตะวันตกของประเทศ และศูนย์กลางอุตสาหกรรมสำคัญ เช่น ต่อเรือ กระดาษ และเยื่อไม้

วิกตอเรีย (Victoria) เป็นเมืองหลวงของมณฑลบริติชโคลัมเบีย ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของเกาะแวนคูเวอร์ เป็นเมืองท่าและประมงน้ำลึก และเป็นเมืองตากอากาศที่มีบรรยากาศแบบอังกฤษอยู่

ปรินซ์ รูเพิร์ต (Prince Rupert) เมืองศูนย์กลางการประมงปลาแฮลิบัท และเมืองสิ้นสุดทางรถไฟสาย C.N.R.

นิว เวสต์มินสเตอร์ (New Westminster) เป็นเมืองท่าตั้งอยู่ตรงปากแม่น้ำเฟรเซอร์ ห่างจากทะเลประมาณ 23 ไมล์ เป็นเมืองอุตสาหกรรมปลากระป๋อง (ปลาแซลมอน) ไม้ กระดาษ และผลไม้ ปัจจุบันคลายความสำคัญลงไปเนื่องด้วยความเด่นของเมืองแวนคูเวอร์

ดินแดนยูคอน

มีเนื้อที่ประมาณ 194,931 ตารางไมล์ ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ หรือเหนือมณฑลบริติชโคลัมเบีย เป็นดินแดนที่มีลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยม โดยมีจุดยอดที่ละติจูด 70 องศาเหนือ และเกือบจะเป็นดินแดนที่มีแต่แผ่นดินปิดล้อม โดยมีชายฝั่งริมมหาสมุทรอาร์กติกที่มีความยาวเพียง 150 ไมล์เท่านั้น

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา เทือกเขาสำคัญได้แก่ เทือกเขาชายฝั่ง เทือกเขาเซนต์ อีเลียส (St. Elias) และเทือกเขาร็อกกี้ แคนาดา มียอดเขาสูงสุดในประเทศชื่อ ยอดโลแกน (Logan, 19,850 ฟุต) นับเป็นยอดเขาสูงลำดับที่ 7 รองจากยอดเขาแมคคินลีย์ ในทวีปอเมริกาเหนือ พื้นที่ระหว่างเทือกเขาเหล่านี้เป็นที่ราบสูง ได้แก่ ที่ราบสูงยูคอน (อยู่ระหว่างเทือกเขาชายฝั่งและเทือกเขาแมคเคนซี) ที่ราบสูงพีล (Peel) ซึ่งอยู่ระหว่างเทือกเขาโอกิลวี่ (Ogilvie) และริชาร์ดสัน (Richardson) แม่น้ำสายสำคัญในดินแดนนี้ คือแม่น้ำยูคอน ซึ่งไหลผ่านรัฐอะแลสกาทางตะวันตกลงสู่ทะเลเบริง นอกจากนี้ มีแม่น้ำพีซไหลผ่านดินแดนทางตอนเหนือบรรจบกับแม่น้ำแมคเคนซีในดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือลงสู่ทะเบโบฟอร์ต ยูคอนมีลักษณะอากาศส่วนใหญ่จัดในประเภทกึ่งขั้วโลก เมืองดอว์สัน (Dawson ตั้งอยู่ในย่านเหมืองทองคำตรงที่แม่น้ำยูคอนบรรจบกับแม่น้ำคลอนไดค์) มีอุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็งมากกว่า 7 เดือน ระยะวันที่ปราศจากน้ำค้างแข็งปกติมีน้อยกว่า 60 วัน ในแต่ละปีอุณหภูมิในฤดูร้อนลดลงต่ำ ในฤดูหนาวบางแห่งลดลงต่ำถึง 81° ฟ. (ดังเช่นที่เมืองสแนก ใน ค.ศ. 1947) ยกเว้นดินแดนทางตะวันตกเฉียงใต้ ที่มีอุณหภูมิสูงขึ้นเล็กน้อย เนื่องด้วยอิทธิพลของ

กระแสน้ำอุ่นแปซิฟิกเหนือ ปริมาณฝนประจำปีมีน้อยประมาณ 12 นิ้ว ส่วนมากเป็นฝนในฤดูร้อน ส่วนดินแดนทางตอนเหนือสุดมีลักษณะอากาศจัดอยู่ในประเภททุนดราและทุ่งน้ำแข็ง ความสำคัญของดินแดนยูคอนขึ้นอยู่กับทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญได้แก่ ตะกั่ว และสังกะสี ซึ่งมีแหล่งผลิตสำคัญที่เมืองกาโนฮิลล์ (Kano Hill) ปัจจุบันได้สำรวจพบถ่านหินและปิโตรเลียม

นอกจากนี้ ดินแดนทางตะวันออกเฉียงใต้ยังปกคลุมไปด้วยป่าไม้เนื้ออ่อนพันธุ์ต่าง ๆ อีกด้วย เช่น ไวท์สปรูซ เบิร์ช บัลซัม ซึ่งนอกจากจะใช้เป็นเชื้อเพลิงภายในครัวเรือนแล้ว ยังใช้ทำไม้ซุงอีกด้วย การเพาะปลูกมักทำในเนื้อที่จำกัด ปลูกพืชผักและผลไม้บางชนิดเท่านั้น จะพบในบริเวณที่เป็นชุมชน เช่น แถบเมืองดอร์สัน และเมืองไวท์ฮอร์ส (White Horse เป็นเมืองหลวงของยูคอน)

ยูคอนมีเส้นทางหลวงอะแลสกา (Alaskan Highway) เชื่อมระหว่างเมืองไวท์ฮอร์สกับเมืองแฟร์แบงค์ (Fairbanks เมืองหลวงของรัฐอะแลสกา) นอกจากนี้มีเส้นทางรถไฟติดต่อระหว่างเมืองไวท์ฮอร์สกับเมืองสแคกเวย์ (Skagwag) ในรัฐอะแลสกา และมีสายการบินติดต่อระหว่างเมืองใหญ่อื่น ๆ เช่น เมืองแวนคูเวอร์ และเอ็ดมันตัน เป็นต้น

สรุป

ภูมิภาคภูมิศาสตร์แคนาดา 6 ภูมิภาคนั้น ต่างก็นำรายได้มาสู่ประเทศทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะทางกายภาพและลักษณะทางเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวย

แคนาดาอาร์กติก

ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิภาคนี้ ได้แก่ ดินแดนส่วนใหญ่บนพื้นทวีปและหมู่เกาะอาร์กติก ดินแดนบนพื้นทวีปประกอบด้วย พื้นที่ในมณฑลนิวฟันด์แลนด์ ควีเบค ออนตาริโอ มานิโตบา และดินแดนตะวันตกเฉียงเหนือ

พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเปลือกโลกที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ มีลักษณะเป็นภูเขา ที่ราบสูง และพื้นเกือบราบ มีที่ราบเล็กน้อยตามชายฝั่งและลุ่มแม่น้ำแมคเคนซี ภูมิภาคนี้มีร่องรอยจากการกระทำของธารน้ำแข็งในสมัยไพลสโตซีน ในด้านภูมิอากาศภูมิภาคนี้อยู่ในภูมิอากาศรุนแรง ส่วนใหญ่หนาวกึ่งขั้วโลกและขั้วโลก พืชพรรณธรรมชาติเชิงพาณิชย์ได้แก่ ป่าไม้สน สัตว์ที่มีขนยาว (fur)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญได้แก่ การค้า ขนสัตว์ การล่าสัตว์ ปัจจุบันสัตว์มีจำนวนน้อยลงจึงต้องมีการเลี้ยงในฟาร์ม นอกจากนี้มีการทำป่าไม้ ประมง เหมืองแร่ บริเวณหินฐานธรณีแคนาดาอุดมด้วยแร่เศรษฐกิจมากมาย เช่น แร่พลังงาน (ถ่านหิน, ปิโตรเลียม) เหล็ก และทองแดง เกษตรกรรมทำเพื่อยังชีพ

มณฑลภาคพื้นมหาสมุทรหรือมณฑลแอตแลนติก

ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิภาคนี้ตั้งอยู่ทางตะวันออกของประเทศ ประกอบไปด้วย มณฑลโนวาสโกเชีย, นิวบรันสวิค และเกาะปรินซ์ เอ็ดเวิร์ด อยู่ติดกับมหาสมุทรแอตแลนติก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นมวลที่สูง อยู่ในระบบแอปปะเลเชียน ที่ราบมีเล็กน้อยตามชายฝั่งและลุ่มแม่น้ำ ซึ่งส่วนใหญ่สายสั้น ๆ เช่นแม่น้ำเซนต์จอห์น (นิวบรันสวิค) พื้นที่นี้มีร่องรอยของการกระทำจากธารน้ำแข็ง ภูมิอากาศมี 2 ประเภท คือ ตอนเหนือเป็นประเภทหนาวกึ่งขั้วโลก ตอนใต้เป็นประเภทชื้นภาคพื้นทวีป ที่มีฤดูหนาวยาวนาน บริเวณชายฝั่งแอตแลนติกในฤดูหนาวจะหนาวจัดเพราะอิทธิพลของกระแสน้ำเย็นลาบราดอร์ ทรัพยากรธรรมชาติสำคัญ ได้แก่ สัตว์น้ำ ป่าไม้สน และถ่านหิน (พบมากในโนวาสโกเชีย)

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การประมงทะเลเป็นอาชีพที่สำคัญในบริเวณนี้ แหล่งประมงมีมากมาย เช่น แกรนด์-แบงค์ เซนต์ปิแอร์ ฯลฯ ทั้งนี้เพราะมีไหล่ทวีปกว้าง มีกระแสน้ำเย็นลาบราดอร์ไหลผ่าน ปลาที่จับได้เป็นปลาคอด ปลาเฮอริง เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ มีการทำป่าไม้ เกษตรกรรมเพื่อการค้าพบบ้างในรูปแบบของการเพาะปลูกพืชเฉพาะอย่าง เช่น มันฝรั่ง แอปเปิล (ปลูกมากริมอ่าวฟันดีในมณฑลโนวาสโกเชีย และลุ่มแม่น้ำเซนต์จอนส์ในมณฑลนิวบรันสวิค) นอกจากนี้มีการทำเหมืองแร่ ถ่านหินพบมากในมณฑลในวาสโกเชีย, แร่เหล็กพบมากในเกาะเบลล์ อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น เช่น ป่าสนและสัตว์น้ำ โดยใช้เชื้อเพลิงที่มีในท้องถิ่น ได้แก่ ถ่านหินและไฟฟ้าพลังน้ำ เมืองอุตสาหกรรมสำคัญ ได้แก่ เมืองเซนต์จอห์นในมณฑลนิวบรันสวิคและเมืองซิดนีย์ในมณฑลโนวาสโกเชีย

ควีเบคใต้ หรือลุ่มแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ตอนล่าง

ลักษณะทางภายภาพ

ภูมิภาคนี้มีที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลควีเบค พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแอ่งที่ราบ มีแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์สายสำคัญไหลผ่านลงสู่อ่าว นอกจากนี้มีแม่น้ำสายอื่น ๆ ไหลลงสู่อีก พื้นที่มีรูปลักษณะคล้ายรูปสามเหลี่ยมประกอบด้วยดินตะกอนธารน้ำและมีภูมิอากาศประเภทชื้น-ภาคพื้นทวีปที่มีฤดูร้อนสั้น ฤดูหนาวยาวนาน เขตนี้มีลักษณะเป็นแคนาดาฝรั่งเศสเพราะมีชาวฝรั่งเศสตั้งถิ่นฐานอยู่แต่ดั้งเดิม

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เกษตรกรรม มีการเลี้ยงโคนมเพื่อการค้า เพราะลักษณะอากาศส่งเสริม คือ หนาวเย็นและชื้น ส่วนการเพาะปลูกทำเพื่อยังชีพ มีการเพาะปลูกผักผลไม้เมืองหนาว

อุตสาหกรรม ขยายตัวต่อเนื่องจากการใช้วัสดุในท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ วัตถุดิบทางการเกษตร และพลังงานน้ำ อุตสาหกรรมสำคัญ นอกจากการเกษตร (เยื่อกระดาษ เนย นม) แล้ว ยังได้แก่อุตสาหกรรมหนัก (ต่อเรือ ผลิตอาวุธ อากาศยาน ฯลฯ) เมืองอุตสาหกรรมใหญ่ คือ เมืองมอนทรีล และควีเบค ซึ่งเป็นเมืองอุตสาหกรรมปากแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์

ออนตาริโอโต้หรือเลคเพนินซูลา

ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิภาคนี้มีที่ตั้งอยู่ใต้สุดของมณฑลออนตาริโอ มีอาณาเขตจดทะเลสาบฮูรอน อ่าวจอร์เจีย ทะเลสาบอีรี และทะเลสาบออนตาริโอ มีเนื้อที่เพียง 17% ของเนื้อที่ประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเนื้อดินประกอบด้วยตะกอนธารน้ำและธารน้ำแข็ง มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน เช่น แม่น้ำเทมส์ ภูมิอากาศเป็นแบบชื้นภาคพื้นทวีปที่มีฤดูหนาวยาวนาน แต่เนื่องจากอิทธิพลของพื้นน้ำในทะเลสาบใกล้เคียงจึงทำให้ลักษณะอากาศไม่รุนแรงนัก

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ภูมิภาคนี้เด่นทางด้านอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะใช้วัสดุในท้องถิ่น คือ ผลผลิตจากการเกษตรและไฟฟ้าพลังน้ำ รวมทั้งปิโตรเลียม ซึ่งส่งมาทางท่อออกสู่เมืองซาร์เนีย

แหล่งอุตสาหกรรมสำคัญ จำแนกได้เป็น 3 แหล่งใหญ่ คือ

1. ย่านทะเลสาบเซนต์แคลร์ เป็นแหล่งผลิตรถยนต์ และกลั่นน้ำมัน เมืองวินด์เซอร์เป็นเมืองใหญ่

2. ย่านเมืองลอนดอน เด่นทางด้านอุตสาหกรรมเกษตร (อาหาร กระดาษ ทอผ้า) มีเมืองลอนดอนเป็นเมืองสำคัญ

3. ย่านตะวันตกของทะเลสาบออนตาริโอ เด่นทางด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเกษตร ป่าไม้ และอุตสาหกรรมเหล็ก โดยมีเมืองโตรอนโต เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมทุกชนิด เมืองแฮมิงตัน เด่นทางด้านอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า

แพรรีแคนาดา

ลักษณะทางกายภาพ

ภูมิภาคนี้มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณตอนกลางและใต้ของ 3 มณฑล คือ อัลเบอร์ตา ซาสแกต-เชอวัน และมานิโตบา พื้นที่เป็นที่ราบสูงซึ่งมีระดับสูงมาก ทางตะวันตกแถบเชิงเขาร็อกกี้ (4,000 ฟุต) และลาดต่ำลงมาสู่ที่ราบลุ่มทะเลสาบวินนิเป็ก ในมณฑลมานิโตบาในระดับไม่เกิน 1,000 ฟุต มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่าน 2 ชายฝั่ง คือ แม่น้ำนอร์ธซาสแกตเชอวัน และเซาธ์ซาสแกต-เชอวัน เนื้อดินอุดมสมบูรณ์เพราะเป็นดินตะกอนธารน้ำผสมตะกอนธารน้ำแข็ง ภูมิอากาศเป็นแบบชื้นภาคพื้นทวีป มีฤดูหนาวยาวนาน พืชพรรณธรรมชาติ ได้แก่ ทุ่งหญ้าแพรรี บริเวณทางตะวันออกมีความชื้นมากทุ่งหญ้าแพรรีจะสูง ส่วนทางตะวันตกทุ่งหญ้าแพรรีค่อนข้างสั้นเพราะเป็นพื้นที่อับฝน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

การเพาะปลูกเป็นอาชีพสำคัญมีการเพาะปลูกข้าวสาลี ลักษณะการเพาะปลูกเป็นแบบขยายออกไป โดยใช้เครื่องจักร นอกจากนี้ มีกรรษกรรมแบบผสมและการปลูกพืชหมุนเวียนและการปศุสัตว์ ซึ่งส่วนมากจะเลี้ยงโคเนื้อ ทำในเขตแพรรีสูง

การทำเหมืองแร่ แพรรีอุดมไปด้วยทรัพยากรแร่ที่สำคัญได้แก่ ปิโตรเลียมและถ่านหิน ปิโตรเลียมพบมากในแพรรีสูง บริเวณเมืองเอ็ดมันตันและเมืองใกล้เคียง ส่วนถ่านหินพบมากบริเวณเชิงเขาร็อกกี้ นอกจากนี้ มีแร่โปแตช (มณฑลซาสแกตเชอวัน) และแร่ยิบซัม

อุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องกับการเกษตร อุตสาหกรรม

เมืองใหญ่และเมืองอุตสาหกรรมสำคัญได้แก่ เมืองหลวงของทั้ง 3 มณฑล คือ เมืองวินนิเป็ก (มานิโตบา) เรไจนา (ซาสแกตเชอวัน) และเอ็ดมันตัน (อัลเบอร์ตา)

แคนาดาตะวันตก ได้แก่ มณฑลบริติชโคลัมเบีย และยูคอน

มณฑลบริติชโคลัมเบีย

ลักษณะทางกายภาพ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นมวลที่สูง ประกอบด้วย ภูเขา และที่ราบสูง ที่ราบมีเล็กน้อยตามชายฝั่ง และปากแม่น้ำซึ่งส่วนใหญ่ที่สำคัญ คือ แม่น้ำเฟรเซอร์ ดินแดนนี้มีภูมิอากาศ 2 แบบ คือ บริเวณชายฝั่งเป็นแบบภาคพื้นสมุทรชายฝั่งตะวันตก ฝนตกชุกตลอดปี ส่วนดินแดนตอนในมีลักษณะค่อนข้างแห้งแล้ง เพราะเป็นพื้นที่อับฝน

ทรัพยากรที่สำคัญ ได้แก่ ป่าสน ทรัพยากรแร่ธาตุ (สังกะสี ตะกั่ว เงิน ถ่านหิน) นอกจากนี้อุดมด้วยพลังงานน้ำ

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ การประมงทะเล ทั้งนี้เนื่องจากมีเขตไหล่ทวีปและกระแสน้ำอุ่นแปซิฟิกเหนือไหลผ่าน ปลาที่ทำรายได้มาก คือ ปลาแซลมอน นอกจากนี้มีการล่าปลาวาฬในทะเลลึก

อุตสาหกรรม เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับวัตถุดิบในท้องถิ่น (เกษตร, ป่าไม้, เหมืองแร่และสัตว์น้ำ) โดยใช้พลังงานในท้องถิ่น

เกษตรกรรม ส่วนใหญ่ทำเพื่อยังชีพ แต่ก็มีบางพื้นที่ทำเพื่อการค้าและแบบเพิ่มผลผลิตโดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำทางตอนใต้ เช่น ลุ่มแม่น้ำเฟรเซอร์ โอคานากัน และคูติเนย์ ซึ่งมีภูมิอากาศแบบภาคพื้นสมุทรชายฝั่งตะวันตก มีการเพาะปลูกพืชผักผลไม้เมืองหนาวและการเลี้ยงโคนม

เมืองสำคัญได้แก่ เมืองหลวง ชื่อเมืองวิกตอเรีย ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะแวนคูเวอร์ และเมืองแวนคูเวอร์ ซึ่งเป็นเมืองใหญ่และเมืองอุตสาหกรรมสำคัญ

กิจกรรมเสนอแนะ

1. อ่านเนื้อหาของแต่ละภาคภูมิศาสตร์ ทั้ง 6 ภูมิภาคให้เข้าใจพร้อมทั้งศึกษาแผนที่ประกอบแล้วเขียนสรุปสาระสำคัญทั้งทางด้านลักษณะทางกายภาพและลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตัวอย่าง

แพรรีแคนาดา

ลักษณะทางกายภาพ

เขตแพรรีแคนาดา ได้แก่ พื้นที่ทางตอนกลางและตอนใต้ของ 3 มณฑล คือ มณฑลอัลเบอร์ตา, มณฑลซาสแกตเชอวัน และมณฑลมานิโตบา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบสูงซึ่งมีความสูงต่างระดับ เป็น 3 ระดับ นับแต่ระดับสูงจากน้ำทะเลประมาณ 4,000 ฟุต บริเวณเชิงเขาร็อกกี้ ในมณฑลอัลเบอร์ตาทางตะวันตก และลาดต่ำลงมาจนถึงระดับไม่เกิน 1,000 ฟุต ในมณฑลมานิโตบาทางตะวันออก ในบริเวณนี้มีแม่น้ำใหญ่ไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำนอร์ธซาสแกต-เชอวัน และแม่น้ำเซาธ์ซาสแกตเชอวันพร้อมด้วยสาขา มีทิวเขาปะปนอยู่บ้าง เช่น ผาตั้งมานิโตบา และที่สูงมิสซูรี เขตแพรรีแคนาดาอาจจำแนกออกเป็น 3 เขตย่อย คือ แพรรีสูง แพรรีกลาง และแพรรีต่ำ มีภูมิอากาศชื้นภาคพื้นทวีปที่มีฤดูหนาวยาวนาน ฤดูร้อนอากาศค่อนข้างร้อน มีความชื้น ฝนตกในฤดูร้อนเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 20-30 นิ้ว แต่บริเวณภายในแพรรีสูงมีลักษณะอากาศค่อนข้างแล้ง ฝนตกน้อยกว่าเพราะอยู่ด้านหลังเทือกเขาร็อกกี้ ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด หิมะตกปกคลุมเป็นระยะเวลามากกว่า 6 เดือน พืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้า บริเวณแพรรีต่ำและแพรรีกลางจะมีทุ่งหญ้ายาว อุดมสมบูรณ์ แต่บริเวณแพรรีสูงมีทุ่งหญ้าสั้นและแล้ง แพรรีแคนาดาอุดมด้วยทรัพยากรแร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ ปิโตรเลียม ถ่านหิน ยิบซัม และโปแตช

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ เกษตรกรรม การทำเหมืองแร่ และอุตสาหกรรม

เกษตรกรรม ได้แก่ การเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์

การเพาะปลูกทำกันแพร่หลาย มีหลายรูปแบบ ได้แก่

การเพาะปลูกพืชเฉพาะอย่าง เช่น การทำนาข้าวสาลี ข้าวสาลีที่ปลูกเป็นชนิดฤดูใบไม้ผลิ มีระยะเวลาเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวสั้นเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะอากาศที่มีฤดูร้อนสั้น ชาวนาจะหว่านข้าวสาลีในฤดูใบไม้ผลิราวปลายเดือนมีนาคม และเก็บเกี่ยวในฤดูร้อนราวเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม การเพาะปลูกข้าวสาลีทำให้พื้นที่ขนาดใหญ่และใช้เครื่องจักรช่วย เรไจนา เป็นเมืองตลาดค้าข้าวสาลีใหญ่ในมณฑลซาสแกตเชอวัน

นอกจากนี้ มีการเพาะปลูกผสมกับการเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เลี้ยงโคเนื้อและโคนม ส่วนการเลี้ยงโคเนื้อในรูปของการปศุสัตว์ทำกันมากในเขตแพรรีสูงในมณฑลอัลเบอร์ตา

การทำเหมืองแร่

ได้มีการขุดเจาะแหล่งปิโตรเลียมมากมายในเขตแพรรีสูง แหล่งผลิตใหญ่พบบริเวณเมืองเอ็ดมันตันและเมืองบริวาร ส่วนถ่านหินมีแหล่งใหญ่ทางตะวันตกแถบเมืองเลธบริดจ์ มีทั้งประเภทลิกไนต์ บิทูมินัส และแอนทราไซต์

อุตสาหกรรม เป็นลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญอีกลักษณะหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากแพรรีแคนาดาอุดมด้วยวัสดุในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบจากการเกษตร และทรัพยากรพลังงาน อุตสาหกรรมที่เด่นได้แก่ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับผลผลิตจากการเกษตร (อาหาร สิ่งทอ เยื่อไม้) อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมัน และปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล เป็นต้น เมืองอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ได้แก่ เมืองหลวงของมณฑล คือ เมืองเอ็ดมันตัน (มณฑลอัลเบอร์ตา), เรไจนา (มณฑลซาสแกตเชอวัน), วินนิเป็ก (มณฑลมานิโตบา)

2. ศึกษาแผนที่ในห้องสมุดหรือแผนที่ส่วนตัว โดยการอ่านดูสัญลักษณ์ในแผนที่ทั้งทางด้านกายภาพ เช่น ในด้านลักษณะภูมิประเทศ จะใช้สีแสดงระดับความสูงของพื้นที่ ชื่อแม่น้ำที่ไหลผ่าน และลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ โดยในแผนที่จะเขียนชื่อผลิตผลทางการเกษตรและสัญลักษณ์ของทรัพยากรแร่ แล้วหัดเขียนอธิบายพอให้เข้าใจ

แบบฝึกหัด

ตอบคำถามต่อไปนี้

1. อธิบายลักษณะทางกายภาพและเศรษฐกิจของภูมิภาคแคนาดาอาร์กติกโดยละเอียด
2. อธิบายลักษณะทางเศรษฐกิจที่สำคัญของแพรรีแคนาดาโดยอ้างเหตุผลทางกายภาพประกอบ
3. เปรียบเทียบลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของภูมิภาคคอร์ดิเลราใต้และแคนาดาตะวันตก
4. อธิบายภูมิภาคที่ท่านเห็นว่า มีความเด่นทางด้านการเกษตรมากที่สุดทั้งทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจ
5. อธิบายภูมิภาคที่ท่านเห็นว่า มีความเด่นทางด้านอุตสาหกรรมมากที่สุดทั้งทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจ
6. อธิบายชื่อต่อไปนี้เชิงภูมิศาสตร์ ให้มีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 บรรทัด

แคนาดาอาร์กติก	มณฑลภาคพื้นมหาสมุทร
เลค เพนินซูลา	บริติชโคลัมเบีย